

EDITÖR

HARLAN ELLISON

TEHLİKELİ GÖRÜLER

Çevirenler

Begüm Kovulmaz, Cihan Karamancı, Doğa Özışık,

Dost Körpe, Elif Ersavcı, Fuat Sevimay,

Güçsal Pular, Merve Çay, Ömer Ezer,

Sanem Erdem, Selin Kurugül, Sevda Deniz Karali,

Su Akaydın, Taylan Taftaf

Editör, zaman, para, öneri ve empati katkıları olmasaydı bu kitabın ortaya çıkmasının imkânsız olmayacağı, ancak editörü Yorgun İhtiyarlar Evi'ne göndermeye çok daha yakın olacağı kesin olan aşağıdaki kişilere minnettarlığını ifade etmek ister ve yardımlarından dolayı teşekkür eder:

Bay Kingsley Amis
Bay ve Bayan Terry Carr
Bay Joseph Elder
Bay Robert P. Mills
Bay Robert Silverberg
Bay Norman Spinrad
Bay Sherri Townsend
Bay ve Bayan Ted White

İÇİNDEKİLER

Türkçe Baskı için Editörün Sunuşu.....	II
2002 Baskısı için Önsöz – Michael Moorcock.....	15
2002 Baskısı için Önsöz – Harlan Ellison.....	17
1. Önsöz: İkinci Devrim – Isaac Asimov.....	23
2. Önsöz: Harlan ve Ben – Isaac Asimov.....	30
Önsöz: Otuz İki Kâhin – Harlan Ellison.....	34
Akşamduası – Lester del Rey.....	51
Sinekler – Robert Silverberg.....	60
Marshların Geldikleri Günün Ertesi Günü – Frederik Pohl.....	74
Mor Yakalı Uy’anmanın Okuyasuvarileri veya Tıka Basa – Philip José Farmer.....	87
Malley Sistemi – Miriam deFord.....	172
Juliette İçin Bir Oyuncak – Robert Bloch.....	191
Dünyanın Sınırındaki Şehrin Kuytularında Gezen Adam – Harlan Ellison.....	203
Zaman Taşkını – Brian W. Aldiss.....	236
Ay’a –İki Kez– Giden Adam – Howard Rodman.....	254
Babalarımızın İnancı – Philip K. Dick.....	266
Yapboz Adam – Larry Niven.....	307
Haydi Yavrum Kemik – Fritz Leiber.....	325
Lord Randy, Oğlum – Joe L. Hensley.....	359

Eutopia – Poul Anderson.....	377
Moderan'da Çıkan Hadise – David R. Bunch.....	403
Kaçış – David R. Bunch	409
Bebek Evi – James Cross.....	420
Seks ve/veya Bay Morrison – Carol Emshwiller	446
Toprak Sana Şükredecek mi? – Damon Knight.....	461
Bütün Erkekler Kardeşse, Bir Erkeğin Kız Kardeşiyle Evlenmesine İzin Verir miydin? – Theodore Sturgeon.....	469
Auguste Clarot'ya Ne Oldu? – Larry Eisenberg	522
Yapay – Henry Slesar.....	534
Hadi Git, Git, Git, Dedi Kuş – Sonya Dorman	541
Mutlu Tür – John T. Sladek.....	551
Köylüyle Karşılaşma – Jonathan Brand	576
Devlet Yayın Ofisi Tarafından Yayımlanmıştır – Kris Neville	585
Güzel Atlar Ülkesi – R. A. Lafferty	598
Tanıyış – J. G. Ballard	612
Yahuda – John Brunner	629
Tahribat Testi – Keith Laumer	642
Karsinom Melekleri – Norman Spinrad.....	676
Auto-da-fé – Roger Zelazny	691
Evet, ve Gomora – Samuel R. Delany.....	704

Türkçe Baskı için Editörün Sunuşu

Bu kısa sunuş, *Tehlikeli Görüler* hakkında olmayacak pek. Daha çok İthaki Bilimkurgu Klasikleri hakkında olacak. Zaten ön-sözlerde Ellison, Moorcock ve Asimov kitap hakkında güzelce konuşmuşlar.

Dizinin ilk kitabı *Dune* çıktığında kitabı raflarda gördüğüm ânı hatırlıyorum. İstiklal Caddesi'ndeki Mephisto'da. Turuncu turuncu duruyordu diğer kitapların arasında. O sıralarda henüz yayınevinde çalışmıyordum ama dizinin editörü –bu dizinin Harlan Ellison'ı yani– Alican Saygı Ortanca'yla sohbet ederken bir bilimkurgu dizisi fikrinden bahsetmişti. *Dune* 2015'te yayımlandığında raflarda doğru düzgün bilimkurgu kitabı yoktu desem çok yanlış bir bilgi vermiş olmam sanıyorum. Yayınevleri bilimkurgu basmaktan imtina ediyorlardı. İthaki Bilimkurgu Klasikleri böyle bir dönemde başlamıştı.

Yalnızca bizi değil tüm yayınevini heyecanlandıran hatırladığım ilk olay: Beşinci kitabın, *Çocukluğun Sonu*'nun, çıktığı zaman önemli yerlerde çoksatan listelerine girmesi. Yapılan işin karşılık bulmaya başladığını hissetmiştik. Dizinin iyi bir takipçi kitlesi de oluşmaya başlamıştı. Yaşadığımız heyecanı çok net hatırlıyorum hâlâ.

Dizinin on üçüncü kitabı, *Arcturus'a Yolculuk*, dizideki diğer kitapların yanında pek önemli gelmeyebilir okura ama

bizim için önemliydi. O zamana kadar diziden çıkan kitaplar ülkemizde daha önce basılmış, önemli yazarların kitaplarıydı: Le Guin, Strugatski'ler, Heinlein, Bester, Zelazny... Ama David Lindsay daha önce Türkçede hiç yayımlanmamıştı. Kitap da zor bir kitaptı. Ama insanlar okumuş, anlamaya ve yorumlamaya çalışmışlardı. Dizi amaçladığı ve istediği şeyi *gerçekten* başarıyor muydu ne?

Yirminci kitabı, *Ay Zalim Bir Sevgilidir*'i, eski ofisimizin girişindeki –şu anda orada bir kafe var– boş alanda kutlamıştık. Artık dizide bazı sayılara ulaşmak kutlayabileceğimiz bir şeye dönüşmüştü. O gün yüze yakın fotoğraf çekmişizdir ama şu an hiçbirini bulamıyorum. Dizideki bazı kitapların kapaklarından özel kartlar da yaptırmıştık, onların da hiçbirini bulamadım. O gün kutlamaya gelen ve bu önsözü okuyan bazı okurlarda ya da yazar, çevirmen dostlarımızda vardır bazıları muhakkak.

Aradaki yetmiş dokuz kitabın hikâyesini *hızlı oynat* tuşuna basarak geçip *Tehlikeli Görüler*'e geleyim.

12

Buradaki öyküleri dilimize kazandıran önemli çevirmenlerden kitabın adı için farklı ve her biri değerli öneriler geldi: *Tehlikeli Öngörüler*, *Tehlikeli Hayaller*, *Tehlikeli Fikirler*, *Tehlikeli Vizyonlar*... Son tahlilde en doğru karşılığın *Tehlikeli Görüler* olduğuna karar verdik – hem türün pek çok kez havasını attığı olacakları (karanlık bir geleceği?) görmek mefhumundan hem de yazarların içgörülerini yansıtması hissinden ötürü.

Alican Saygı Ortanca ilk kitaba yazdığı önsözde şöyle demişti: “... İyi bilimkurgu iyi edebiyattır. Zaman yolculuğunun, uzay seyahatlerinin, teknolojinin, biyolojik değişikliklerin, yapay zekâların ve hayal gücünün eksik olmadığı iyi edebiyat eserlerini bir araya getirmek amacıyla çıktık yola.” *Tehlikeli Görüler*, bunları ve daha fazlasını yapan öykülerle dolu. Bilimkurgu tarihini değiştiren ve etkisi hâlâ devam eden provokatif öyküler.

Bizdeki yeri ayrı olan bu kıymetli kitabı çok daha önce yayımlamak istemiştik ama yüzüncü kitap olmak gibi bir kaderi

varmış. Umarım keyif alarak ve biraz da rahatsız olarak okursunuz öykülerin her birini.

Son olarak, bu dizideki kitapların seçilmesi ve okurla buluşması için Alican Saygı Ortanca'yla beraber çokça emek veren, önceki dizi editörleri Emre Aygün ve Yankı Enki'ye de teşekkürlerimle.

Dünya Gezegeni, MS 2024

Ömer Ezer

2002 Baskısı için Önsöz

Michael Moorcock

Evet, yaratıcı kurgu tarihinde her şeyi iyi yönde ve sonsuza dek değiştiren özel bir an *vardı*. Batı'dan geldik ve Doğu'dan geldik. Damon Knight'ın Pennsylvania eyaletinin Milford kasabasındaki evinde buluştuk ve devrimden konuştuk. Bu, Judith Merrill'in Harlan Ellison tarafından yazılan bir TV programında kendisinin çirkin bir portresinin çizildiğine inandığı için öfkelenmesinden önceydi. Bilimkurgu ve fantaziye yetişkin dünyasına taşımaya ve orada kalmalarını sağlamaya kararlı birkaç atılgan arkadaştık. Ben Sanat Konseyi destekli *New Worlds*'ü yeni kurmuştum; Merrill *The Year's Best SF*'i çıkararak bir antolojist ve halkla ilişkilerciydi; Knight, *Orbit* adlı özgün bir antoloji dizisinin editörlüğünü yapıyordu; ve Ellison hem söyleyişiyle hem de yaratıcılığıyla bir gecede yeni bir standart belirleyecek kadar çarpıcı kurgular yayımlıyordu. Ancak neler yapılabileceğinin bu şekilde gösterilmesi Ellison için yeterli değildi. Kendi yeteneği ve dinamizmiyle bir standart belirlemekle yetinmiyor, o kadar çeşitli, o kadar yeni ve o kadar hayati, o kadar vizyoner ve söyleyecekleri açısından o kadar tehlikeli bir gösteri sergilemek istiyordu ki, spekülatif kurgu –ya da adına ne dersiniz deyin– bir daha asla eskisi gibi olmayacaktı. Ve elbette böyle bir gösteri için tek bir başlık vardı. *Tehlikeli Görüler*.

Ellison'ın bundan sonra yaptığı şey işin zor kısmıydı. Bildiği her yolla –meydan okuyarak, kandırarak, pohpohlayarak ve

çatışma çıkararak- İngilizce yazan en parlak yazarları, kendi standartlarını yükseltmeye ve dünyaya ellerinden gelenin en iyisini sunmaya ikna etti. Yayıncısının bütçesini aşarak ve kendi cebinden hatırısayılır para harcıyarak onlara en yüksek ücreti de ödedi. Ve bununla da yetinmedi. Bir giriş yazısıyla başlayan ve tüm kitap boyunca devam eden, katkıda bulunanlardan, onların yeteneklerinden ve potansiyellerinden bahseden yorumlar yazdı. Flamaı tek başına çok yüksek bir noktaya dikti ve gelecekte hırslı *hiç kimsenin* bu noktanın altında kalmamasını talep etti. O, vizyonerler olarak bizim yapmak istediğimiz şeyi yaptı. Dünyamızı sonsuza dek değiştirdi. Ve ironik olarak, kimsenin işler düzelmeden önce nasıl olduğunu hatırlamaması -tıpkı Stokely Carmichael, Martin Luther King, Jr., Lyndon Johnson veya Kate Millett'ta olduğu gibi- genellikle köklü bir şekilde değişmiş bir dünyanın işaretidir. İşte Ellison'ın başarısının gerçek ölçüsü bu.

2002 Baskısı için Önsöz

Harlan Ellison

Ne uzun, tuhaf, hıncahnç maceralarla dolu bir yolculuk oldu, dedim geçen gün Mike Moorcock'a. *Déjà vu* olmadı, tam olarak yani; ama Londra günlerimizin, Ladbroke Grove'dan sürekli gittiğimiz tandır lokantasına yürüyüşlerimizin bir yankısı *gibiydi*. "Ne uzun, tuhaf, hıncahnç maceralarla dolu bir yolculuk oldu," dedim Mike'a, Mutt ve Jeff¹ gibi yürürken; biri fantastik edebiyattaki Yeni Dalga diye bilinen şeyi neredeyse tek başına yaratmış olan devasa sakallı yetenek abidesi, diğeri Warhol misali 15 dakikalık şöhretine henüz erişmiş 1.65'lik sonradan görme Amerikalı.

Çok tuhaf ve yorucuydu bu yolculuk. İyi ve kötüyle doluydu, dostlarla ve düşmanlarla, başarılarla ve başarısızlıklarla, yakalanan teslim tarihleriyle ve kaçan teslim tarihleriyle (bazıları onlarca yıl boyunca hem de).

Dostlar hâlâ var –Mike ve Bob Silverberg, Carol Emshwiler, Norman Spinrad, Phil Farmer gibi mesela, hem bu kitapta hem ben oturmuş Olympia manuel daktilomda bunu yazarken hâlâ dünyada olanlardan yalnızca bazıları onlar– bir de bizi kırık kalplerimizle bırakıp giden dostlar var – Bob Bloch, Roger Zelazny, Ted Sturgeon, Henry Slesar, Lester ve Phil, Howard, John

¹ 1900'lü yılların başında yayımlanan bir çizgi romanın birbirine hiç benzemeyen iki karakteri. Daha sonra bu kalıp, birbirine benzemeyen ikililer için kullanılan bir tabir olmuştur. –çn

ve John, Kris, sevgili Fritz ve Ray Laffert ve Damon, Poul ve ben Mike'a Portobello Yolu'nda söylediğim o şeyi söylediğimde hâlâ gülümseyen, yazan, olağanüstülüğünü sürdüren diğer hepsi gibi. Otuz yıldan bile daha uzun zaman önce.

Bu kitap, başarılarından biri. İşe koyulmamdan bile çok zaman önce kurduğum bir hayaldi bu. 1961'de bir kitap serisi editörlüğü yaparken başka bir antolojiste önerdiğim bir hayaldi, ama o kendisini yok saydı. Aynı hayali 1965 yılında Beverly Glen'deki ağaç evimde Norman'la konuşmuştum; Mike ve meslektaşları *New Worlds* ile zincirlerinden kurtulurken türün anal kanallarından kehribar rengi Super Chief treni gibi çıkışını görmüştüm aynı hayalin. "Bizim olayımız" hayali, taklitçi, natüralist kurgunun yanında kristal bir dağ gibi uzanıyor ve hiçbir Faulkner'in ya da James Gould Cozzens'in ya da Edna Ferber'in mümkün olduğunu düşünemediği yeni hayaller, cevaplar ve acabalar sunuyordu. Ve bunun 1.65'ten çok daha uzun bir hayal olduğu ke-sindi.

18 Bunun ne zor bir iş olacağını, düşeceğim o derin bok çukurlarını önceden bilseydim, şüphesiz ki hepsini yine de yapardım. Çünkü *bu* hayal şimdi otuz beşinci yılını kutluyor, ve *hâlâ* yaratılmış tüm kitaplar arasında tüm zamanların en çok satan spekülâtif kurgu antolojisi. 1967 yılından beri sürekli olarak basılıyor, ayrıca biriktirdiği ödüller ve öykülerin tek başına yeniden basımları da emsalsiz.

Filme ortasından dahil olanlar; bir ya da üç sayfa çevirdikten sonra Isaac'in kitap için yazdığı orijinal önsözleri göreceksiniz (ki kendisi alışılmadık bir biçimde ve aptallık derecesinde mütevazılık edip kitap için bir *öykü* yazmamıştı, tek uydurma gerekçesi de yaşlı herifin teki olması ve "yeni şey" tarzında yazamayacak olması ve kendini utandırmak istememesiydi) (uzun, tuhaf, hıncahınç hayatımda dostum Isaac'ten daha çok hayranlık duyduğum biri olduğunu sanmıyorum, ama şunu söylemeliyim -ki bunu kendisine de söyledim- bu gönülsüzlük tamamen saçmalıktı), ardından da benim orijinal, lafı uzattıkça uzatan önsözümü bulacaksınız. Neyin ne olduğunu bilecek, öteki uca

varabildiğinizde TG'nin edebi manzaradaki yerini daha iyi anlayacaksınız. Ardından kitap başlayacak.

Bu hayalin, bu başarının bir mucize olması bekleniyordu; öyle de oldu. O zaman da. Şimdi de. Aradaki otuz beş yılda da. Bu kitabı bir zamanlar lisede okumuş çocuklar şimdi fantazmagorik türünün yıldızları. Onlar için *Tehlikeli Görüler* adı, hepimizin üzerine dırdr edip durduğu o mucize hissini tüm türevlerini¹ sağlıyor.

Muhammed Ali bir keresinde kendisiyle böbürlenmesini ayıplayan kalabalığı gülümseyip şöyle diyerek susturmuştu: “Oraya çıkıp söylediğim şeyi *yapıyorsam* böbürlenmek değil bu.”

20. yüzyılın bir dönüm noktası sayılan edebi olayına 21. yüzyıldan yazılan bu önsöz, boğucu övünmelerle dolup taşmış gibi duruyorsa, eh, mütevazılık işini pek beceremediğimi itiraf edeceğim, ama zaten insanın hayatında kutsal kabul edilen bazı şeyler *olur*, ve en büyük gururla böbürlenilen kişinin bile mükemelliğin böylesine doruklarından bahsederken bir iki coşku nidası atmasına izin verilebilir. Böbürlenmek değil bu.

Bir keresinde John Steinbeck'le tanıştım. Birbirimize tek kelime etmedik sanırım; ben bir çocuktum, o bir tanrıydı, ama *tanıştım* onunla. Bizim Zamanımızın en önemli anlarından birinde Martin Luther King, Jr. ile Selma'dan Montgomery'ye yürüdüm, ve her ne kadar o dalgada yalnızca ufacık bir molekül olsam bile, bununla sonsuza kadar gurur duyacağım çünkü *oradaydım*. Asimov, Leiber ve Bloch'u en yakın arkadaşlarım arasında sayabiliyorum; bu dünyada var olmuş en harika insanlardan üçü bunlar, ve benden *hoşlandılar*. Bu yüzden bile biliyorum ki değerliyim ben, erdemli olmasam bile. Böyle adamlar tuhaf herifin tekiyle arkadaş olmazlardı çünkü.

O yüzden bas bas bağırıyor, gülüp oynuyor ve (Richard L.

¹ Ellison burada “snap, crackle & pop” kalıbını kullanıyor. Fizikte zamana göre konum vektörü türevlerinin dördüncüsü “snap” olarak adlandırılmış, ardından gelen beşinci ve altıncı türev de Rice Krispies mısır gevreği maskotları “Snap, Crackle, and Pop”a gönderme yapılarak benzer şekilde adlandırılmış. -çn

Breen tarafından *Pete Kelly's Blues* filmi için yazılmış, en sevdiğim ifadelerden birindeki gibi) “kocaman bir kahvaltı etmiş bir banjo çalgıcısı gibi” gururdan şişiyorum. Sebebi de şu: Başardım, piçkuruları. Ohio’lu 1.65’lik, ama işte ben, kimsenin yapmadığı şeyi yaptım. Moorcock, Knight, Healy&McComas ve Groff Conklin’le birlikte Gösteri’de yer aldım ben. Hayal ettim ve yaptım. Böbürlenmek değil bu.

Tehlikeli Görüler bir kilometre taşıydı. Ben öyle olduğunu söylediğim için değil, James Blish’ten –ki kendisi muhtemelen aramızdaki en zeki kişiydi– o zamanlarda çalışan en ciddi eleştirmenlere kadar – Damon Knight, Algis Budrys ve P. Schuyler Miller (ki o da “*Tehlikeli Görüler...* spekülâtif kurgunun İkinci Devrim’ini sunuyor” demiştir) diğer herkes öyle adlandırdığı için.

Elbette bu kitabın içeriklerini Kıyamet Günleri’nin gök gürültüsü olarak görmeyi tercih edenler de vardı. Onlar çoğumuzun içinde olan *taze* şeyler yazmaya, *yeni* şeyler yazmaya, *daha iyi* şeyler yazmaya dair ihtiyacı sanırsal olarak yok saymayı ya da ergen isyankârlığı olarak karalamayı tercih etti. Yapmak için açıklık duyduğumuz şeyde sonradan görme bir küstahlık bulmayı, bunu türün büyüklerine ve geleneklerine saygısızlık olarak görmeyi tercih etti. Şöyle ki, ilkinî düşünenlere; tabii ki öyle bir şey yok! İkinciye düşünenlereyse; tabii ki yani! Bizden öncekilerin önünde saygıyla eğildik; kimisi o sırada en önemli zamanlarını çoktan geride bırakmıştı belki de, diğerlerinin ise hâlâ önemli eserler üretecek yılları vardı önünde – kimiye *zaten* bu kitapta yer alıyordu, dolayısıyla saygısızlık yalanını direkt ekarte ediyordu. *Tehlikeli Görüler*’in yapmaya çalıştığı şeyi küçümsemeyi ve onunla alay etmeyi seçtiler onlar. Ama Yapamayan fakat Yapabilenlere Yorum Yapmaya ihtiyaç duyanların son nefesini verirken çıkardığı hırıltılardan başka bir şey değildi sözleri.

Ve şayet zamana yenik düşmemek, bir ikonun Refah erişimine dair bir göstergeyse, daha geçen yıl duayen yazar ve editör Al Sarrantonio, TG’de ya da 1972 tarihli ikinci kitap *Again, Dangerous Visions*’ta yazmış yıldız yazarlardan oluşan büyük, zeki, ço-

gunlukla deneysel, sıklıkla da harikulade bir orijinal kurgu antolojisini mücadele sonucu baskıya çıkarmayı başardı. Kitabın adı *Redshift*'ti ve Al, ilk sayfada şu zarif önsözü yazmıştı:

“Kendime yeni bir amaç belirledim: milenyumun başında... spekülatif kurgu öykülerinden oluşan devasa bir orijinal antoloji oluşturmak. Bana bu ilhamı ilk veren, Harlan Ellison'ın, 1967 yılında yayınlanmasıyla bilimkurgu alanını sonsuza dek değiştiren *Tehlikeli Görüler*'iydi. Ellison'ın o kitapta derlediklerinin çoğu –sınırların zorlanması, tabuların yıkılması, deneysel düzyazının kullanımı– bir süredir akıllardaydı (altmışlı yıllardan bahsediyoruz sonuçta), fakat bunu, reddedilemeyeceği bir kuvvet ve iradeyle iki kapak arasına mıhlıyabilen ilk kişi kendisi.”

Bu kitap, zamana direndi. Sonraki otuz beş yılda gelen birçok şey için bir zirve, bir yol gösterici ve bir örnek oldu. Ve şimdi, yeniden geliyor; yeni bir boyutta, aydınlık ve ışıl ışıl, yepyeni bir okur neslini büyülemeye ve bu kitabı otuz beş yıl önce, baskıdan gürleye gürleye, pençelerini yere vura vura çıktığında okumuşların kalbini heyecanla titretmeye hazır.

21

Şimdi, beni bir süre daha hoş görürseniz...

Bu yeni basımda 1967 ile günümüz arasındaki kariyer boşluklarını dolduracak güncelleme bilgileri eklemeyi planladım. Bu insanların yazdıkları kitaplar, ilham oldukları filmler, kazandıkları ödüller, hayatlarındaki önemli olaylar... kim nereye gitmiş ve kim ne yapmışa dair kısa ama ayrıntılı bir gazete gibi yani.

İlk araştırmaların çoğunu kendim yaptım, ardından geri kalanını yapması için David Loftus'u işe aldım. Biyografi güncellemelerinin çoğunu kendim yazdım ve 1 Haziran 2002'ye kadar hepsini yayıncıya teslim etmeye hazır hâle getireceğimden emindim.

Şöyle yazmıştım...

Poul Anderson 31 Temmuz 2001'de prostat kanserinden öldü. Isaac Asimov 6 Nisan 1992'de böbrek ve kalp yetmezliğinden öldü. John Brunner, Glasgow, İskoçya'da katıldığı bir bi-

limkurgu kongresinde, 25 Ağustos 1995'te kalp krizinden öldü. Henry Slesar, tamamen sağlıklı olarak, rutin bir fitik işlemi için Manhattan'da bir hastaneye gitti ve benim bunu yazışımдан, 2 Nisan 2002'den tam üç ay önce öldü. Fritz Leiber 5 Eylül 1992'de inme sonucu öldü. Ray Lafferty bir ay kadar önce yaşlı ve yardıma muhtaç insanlar için bir hastanede öldü. Damon Knight... öldü. Miriam Allen deFord... öldü. Diğerleri de. Arkadaşlar öldü. Biyografiler sona erdi.

Vazgeçtim, millet.

Lanet olsun, sadece, *vazgeçtim* işte.

O ufak tefek mini-biyografileri göremeyeceksiniz yani. Vasiyetlerini göreceksiniz ama: Yazdıkları en iyi şeylerden bazıları, hepimizin en iyi parçasını, bu sayfalarda var olanları göreceksiniz.

Özür dilerim. Ama uzun, tuhaf, hıncahınc maceralarla dolu bir yolculuk oldu, ve burada parlamış yıldızların çoğu için sona erdiğinden artık üzücü de bir yolculuk bu. Denedim, inanın bana, denedim. Ama gittiler işte ve onları özlüyorum, ve bu iş kalbimi acıttı, ben de siktiret dedim.

Bu tekrarı olmayan bir kitap ve bir zamandı. Şimdi de ebeveyninin bazısı gitmiş olsa da kendi kendine yaşayan, nefes alan bir kitap. Homurdanan bir çocuk değil artık; birçok okur için dünyayı değiştiren önemli yazılardan oluşan görkemli, ciddi, kuramsal ün yapmış bir cilt.

Şimdi sıra sizde.

Hâlâ ayakta olanlarımız ve kendi yoluna gitmişlerimiz olarak sizlere macera dolu, hatta evet, uzun, tuhaf, kafası inanılmaz güzel, tekinsiz bir yolculuk diliyoruz.

Güzel kitap. Lütfen tadını çıkarın.

Los Angeles

27 Temmuz 2002

Çeviren: Sevda Deniz Karali

1. Önsöz: İkinci Devrim

Isaac Asimov

Bugün –tam bu yazıyı yazdığım gün– *New York Times*'tan bir telefon geldi. Üç gün önce onlara gönderdiğim bir makaleyi alıyorlar. Konusu: Ay'da kolonizasyon.

Ve bana *teşekkür ettiler*.

Ay'a sıçramak, zaman nasıl da değişti!

Otuz yıl önce, bilimkurgu yazmaya başladığımda (o zamanlar çok gençtim) Ay'ın kolonize edilmesi cıfcaflı kapaklara sahip ucuz dergilerin konusuydu tamamen. Tüm-bu-saçmalığa-inandığını-söyleme-bana edebiyatıydı o. Aklını-böyle-zırvalarla-doldurma edebiyatıydı. Hepsinden öte, kaçış edebiyatıydı!

Bazen bunu bir tür inanmazlıkla hatırlıyorum. Bilimkurgu kaçış edebiyatıydı. Biz *kaçıyorduk*. Sokak beyzbolu, ev ödevi ve yumruk yumruğa kavgalar gibi gerçekçi sorunlardan uzaklaşıyorduk sırf nüfus patlamaları, roket gemileri, Ay keşifleri, atom bombaları, radyasyon hastalığı ve kirli atmosferden oluşan bir masal âlemine girmek için.

Şahane değil mi? Biz genç kaçakların hak ettiğimiz ödülü alma şeklimiz ne kadar hoş değil mi? Günümüzün tüm büyük, akıllara durgunluk veren, umutsuz sorunları için herkesten tam yirmi yıl önce endişeleniyorduk. *Buna kaçış* denir mi?

Ama artık Ay'ı *New York Times*'ın güzel, gri sayfalarında kolonileştirebilirsiniz; hem de bir bilimkurgu eseri olarak değil, realist bir durumun akla yatkın bir analizi olarak.

Bu, önemli bir değişimi gösteriyor ve şu anda elinizde tuttuğunuz kitapla doğrudan bir ilişkisi var. İzin verin açıklayayım!

1938'de, tam da John W. Campbell Jr. bilimkurgu yazarlarının bilim ve edebiyat arasındaki sınır çizgisinde sağlam bir şekilde durmaları gerektiği yönündeki basit bir şartla bu alanda devrim yarattığı sırada, bilimkurgu yazarı oldum.

Campbell öncesi bilimkurgu genellikle iki sınıfa ayrılırdı. Ya hiç bilim içermiyorlardı ya da tamamen bilim içeriyorlardı. Bilimin olmadığı öyküler, Vahşi Batı jargonunun dönemsel bir kelimesinin silinip yerine uzay jargonunun eşdeğer bir kelimesinin konulduğu macera öyküleriydi. Yazar bilimsel bilgiden yoksun olabilirdi, çünkü ihtiyacı olan tek şey gelişigüzel kullanabileceği bir teknik jargon dağarcığıydı.

Öte yandan, safi bilimle ilgili öykülerde yalnızca biliminsanı karikatürleri yer alıyordu. Bazıları çılgın biliminsanları, bazıları dalgın biliminsanları, bazıları da asil biliminsanlarıydı. Tek ortak noktaları teorilerini açıklamaya olan tutkularıydı. Deli olanlar çılgık atıyor, dalgın olanlar mırıldanıyor, asil olanlar haykırıyordu ama hepsi de dayanılmaz uzunlukta nutuklar atıyordu. Hikâye, bu uzun monologların anlamı varmış gibi bir illüzyon yaratmak amacıyla onların üzerine sıvanmış ince bir çimento tabakası gibiydi.

Elbette istisnalar da vardı. Örneğin Stanley G. Weinbaum'un (trajik bir şekilde otuz altı yaşında kanserden öldü) "Bir Mars Destanı" adlı öyküsü. Bu öykü, *Wonder Stories*'in Temmuz 1934 sayısında yayımlandı; Campbell'in devrimini başlatmasından dört yıl önce yazılmış mükemmel bir Campbell öyküsüydü.

Campbell'in katkısı, istisnanın kural hâline gelmesinde ısrar etmesiydi. Biri diğerine baskın olmayacak şekilde gerçek bilim ve gerçek hikâye olmalıydı. Her zaman istediğini elde edemedi, ancak eski toprakların Bilimkurgunun Altın Çağı olarak adlandırdığı dönemi başlatacak kadar çok sayıda elde etti.

Elbette her neslin kendi Altın Çağı vardır ama Campbellek Altın Çağ benimkidir ve "Altın Çağ" derken bunu kastediyorum. Tanrı'ya şükür, tam zamanında bu alana girmeyi başardım ve öy-

külerim bu Altın Çağ'a kendi tarzlarında (ve oldukça da iyi bir tarzda, sahte alçakgönüllülüğün canı cehenneme) katkıda bulundu.

Yine de tüm Altın Çağlar kendi içlerinde kendi yıkımlarının tohumlarını taşır ve bittikten sonra geriye dönüp baktığımızda bu tohumları rahatlıkla bulabilirsiniz. (Ne güzel, ne güzel bir jeton düşmesi! Olmuş bitmiş şeyler hakkında kehanette bulunmak ne kadar da tatlı. Asla yanılmıyorsunuz!)

Bu durumda, Campbell'ın gerçek bilim ve gerçek hikâye şartı, biri gerçek bilime diğeri gerçek hikâyeye olmak üzere iki düşünmana davetiye çıkardı.

Gerçek bilimle birlikte hikâyeler giderek daha inandırıcı gelmeye başladı ve hakikaten de giderek daha inandırıcı oldu. Gerçekçilik için can atan yazarlar, bilgisayarların, roketlerin ve nükleer silahların on yıl içinde geldiği noktaya çok benzeyen bilgisayarlar, roketler ve nükleer silahlar betimlediler. Sonuç olarak, ellili ve altmışlı yılların gerçek yaşamı, kırklı yılların Campbellek bilimkurgusuna çok benzemekte.

Evet, kırklı yılların bilimkurgu yazarları bugün gerçek hayatta sahip olduğumuz her şeyin çok ötesine geçti. Biz yazarlar sadece Ay'ı hedeflemedik ya da Mars'a insansız roketler göndermedik; ışıktan hızlı motorlarla Galaksi boyunca ilerledik. Bununla birlikte, tüm uzak uzay maceralarımız bugün NASA'ya hâkim olan düşünce tarzına dayanıyordu.

Ve bugünün gerçek yaşamı dünün fantazisine çok benzediği için, uzun süredir türün hayranı olanlar huzursuz. İster kabul etsinler ister etmesinler, içlerinde, dış dünyanın kendi özel alanlarını işgal etmesinden dolayı bir hayal kırıklığı ve hatta öfke duygusu var. "Merak duygusunun" kaybolduğunu hissediler çünkü bir zamanlar gerçekten "merak" ile sınırlı olan şey artık yavan ve sıradan hâle gelmiştir.

Bununla birlikte, Campbellek bilimkurgunun giderek daha büyük bir okur kitlesi ve saygınlık sarmalı içinde yukarı doğru yükseleceği umudu bir şekilde gerçekleşmedi. Esasen, daha önce öngörülmemiş bir etki kendini gösterdi. Yeni nesil potansiyel bilimkurgu okurları, ihtiyaç duydukları tüm bilimkurgu-

yu gazetelerde ve popüler dergilerde buldular ve birçoğu artık bilimkurgu alanında özelleşmiş dergilere yönelmek için karşı konulmaz bir dürtü hissetmiyordu.

Bu nedenle, bilimkurgu yazarları ve yayıncıları için tüm altın rüyaların gerçekleşiyor gibi görüldüğü 1950'lerin ilk yarısındaki kısa süreli bir sıçramanın ardından durgunluk yaşandı ve dergiler şu anda 1940'larda olduklarından daha müreffeh değiller. Sputnik 1'in fırlatılması dahi bu durgunluğu durduramadı; aksine hızlandırdı.

Gerçek bilimin davetiye çıkardığı düşmanlığa dair bu kadar laf yeter. Peki ya gerçek hikâye?

Bilimkurgu yirmili ve otuzlu yıllarda olduğu gibi derme çatma bir alan olduğu sürece iyi yazmaya gerek yoktu. Dönemin bilimkurgu yazarları güvenilir, muteber kaynaklardı; yaşadıkları sürece bilimkurgu yazacaklardı çünkü bunun dışında her şey daha iyi teknik gerektiriyordu ve onları aşırıyordu. (Ama istisnalar olduğunu söylemek isterim ve Murray Leinster ilk akla gelenlerden.)

26

Ancak Campbell tarafından geliştirilen yazarların makul ölçüde iyi yazmaları gerekiyordu, aksi takdirde Campbell onları geri çeviriyordu. Kendi hevesleriyle kendilerini kamçılıyarak gittikçe daha iyi yazmaya başladılar. Sonunda ve kaçınılmaz olarak, başka yerlerde daha fazla para kazanacak kadar iyi olduklarını gördüler ve bilimkurgu üretimleri azaldı.

Gerçekten de Altın Çağ'ın iki kıyameti bir dereceye kadar ele yürüdü. Altın Çağ yazarlarının önemli bir kısmı kurgudan gerçeğe doğru yolculuğunda bilimkurgunun özünü takip etti. Poul Anderson, Arthur C. Clarke, Lester del Rey ve Clifford D. Simak gibi isimler bilim yazıları yazmaya başladılar.

Aslında *onlar* değişmedi; değişen araçtı. Bir zamanlar kurgu olarak ele aldıkları konular (roketler, uzay yolculuğu, başka dünyalarda yaşam, vb.) kurgudan gerçeğe dönüştü ve yazarlar da bu değişime ayak uydurdu. Doğal olarak, bu yazarlar tarafından yazılan bilimkurgu dışı her sayfa, bir sayfa daha az bilimkurgu anlamına geliyordu.

Bilgili bir okur bu noktada alttan alta iğneleyici yorumlar mırıldanmaya başlamasın diye, Campbellek tayfa içinde belki de en büyük değışikliği benim yaptığımı hemen ve açıkça itiraf etsem iyi olacak. Sputnik I havalandığından ve Amerika'nın bilime karşı tutumu (en azından geçici olarak) kökten değıştiğinden beri, řu an itibariyle sadece dokuzu kurgu olarak sınıflandırılabilir elli sekiz kitap yayımladım.

Gerçekten utanıyorum, mahcup oluyorum ve suçluluk duyuyorum çünkü nereye gidersem gideyim ve ne yaparsam yapayım, kendimi her zaman önce bir bilimkurgu yazarı olarak göreceğim. Yine de *New York Times* benden Ay'ı kolonileştirmemi isterse ve *Harper's* benden Evren'in sınırlarını keşfetmemi isterse, bunu nasıl reddedebilirim ki? Bu konular benim hayatımın özünü oluşturuyor.

Ve kendi adıma, bilimkurguyu da tam anlamıyla terk etmediğimi söylememe izin verin. *Worlds of If* dergisinin Mart 1967 sayısı (ben bunları kaleme alırken raflarda) "Bilardo Topu" isimli bir kısa romanımı içeriyor.

Ama beni boş verin, bilimkurgunun kendisine dönelim...

Bilimkurgunun bu ikili kıyamete yanıtı ne oldu? Açıkçası türün uyum sağlaması gerekiyordu ve sağladı da. Campbellek düz metinler hâlâ yazılabilirdi ama artık türün belkemiğini oluşturamazdı. Gerçeklik onu çok sıkı bir şekilde kuşatmıştı.

Altmışlı yılların başında yine bilimkurgusal bir devrim yaşandı ve bu devrim belki de en bariz şekilde editörü Frederik Pohl'un rehberliğinde *Galaxy* dergisinde kendini gösterdi. Bilim geri çekildi ve modern kurgu tekniği ön plana çıktı.

Ağırlık büyük ölçüde üsluba kaydı. Campbell devrimini başlattığında, bu alana giren yeni yazarlar üniversitenin, bilim ve mühendisliğin, sürgülü cetvelin ve test tüpünün aurasını taşıyorlardı. Şimdi bu alana giren yeni yazarlar şairin ve sanatçının izlerini taşıyor ve bir şekilde Greenwich Village ve Left Bank'in aurasını da beraberlerinde getiriyorlar.

Doğal olarak, hiçbir evrimsel afet, büyük çaplı bazı yok oluşlar olmadan gerçekleşemez. Kretase Çağı'nı sona erdiren kar-

gaşa dinazorları yok etti ve sessiz filmlerden sesli filmlere geçiş bir sürü yapmacık artisti ortadan kaldırdı.

Bilimkurgu devrimlerinde de öyleydi.

Otuzlu yılların başındaki herhangi bir bilimkurgu dergisindeki yazar listesini okuyun, sonra da kırklı yılların başındaki bir bilimkurgu dergisindeki listeyi okuyun. Neredeyse tamamen bir değişim söz konusudur, çünkü büyük bir yok oluş gerçekleşmiştir ve çok azı bu geçişi başarabilmiştir. (Bunu yapabilen birkaç kişi arasında Edmond Hamilton ve Jack Williamson da vardı).

Kırklı ve ellili yıllar arasında çok az değişiklik oldu. Campbellesk dönem hâlâ devam etmekteydi ve bu da aradan geçen on yılın kendi başına çok da önemli olmadığını gösteriyor.

Ama şimdi ellili yılların başındaki bir derginin yazarlarıyla bugünkü bir dergiyi karşılaştırın. Bir başka değişim daha yaşandı. Yine bazıları hayatta kaldı, ancak yeni ekolün parlak genç yazarlarından oluşan bir sel geldi.

28 Bu İkinci Devrim, Birinci Devrim kadar açık ve net değil. O zamanlar olmayan ama şimdi var olan tek şey bilimkurgu antolojisi ve antolojinin varlığı geçişi bulanıklaştırmaktadır.

Her yıl hatırı sayılır sayıda antoloji yayımlanıyor ve bu antolojiler her zaman daha önce yayımlanmış öyküleri içeriyor. Altmışlı yılların antolojilerinde her zaman Kırklı ve Ellili yılların öyküleri yoğun bir şekilde yer alıyor, dolayısıyla bu antolojilerde İkinci Devrim henüz gerçekleşmemiştir.

Şu anda elinizde tuttuğunuz antolojinin nedeni budur. Geçmişin öykülerinden oluşmuyor. İkinci Devrim'in etkisi altında, *şimdi* yazılmış öykülerden oluşuyor. Harlan Ellison'ın niyeti, bu antolojinin türü geçmişte olduğu hâliyle değil, şimdi olduğu hâliyle temsil etmesini sağlamaktır.

İçindekiler bölümüne bakarsanız Campbellesk dönemde öne çıkan bir dizi yazar göreceksiniz – Lester del Rey, Poul Anderson, Theodore Sturgeon, vb. Bunlar İkinci Devrim'den sağ çıkabilecek kadar yetenekli ve yaratıcı yazarlardı. Bununla birlikte, Altmışlı yılların ürünü olan ve yalnızca yeni dönemi bilen

yazarlar da bulacaksınız. Bunlar arasında Larry Niven, Norman Spinrad, Roger Zelazny ve benzerleri var.

Yeni olanın evrensel bir kabul göreceğini düşünmek yersiz. Eskiye hatırlayanlar ve bu hatırayı kendi gençlikleriyle ayrılmaz bir şekilde iç içe bulanlar elbette geçmişin yasını tutacaklardır.

Geçmişin yasını *tuttuğum* gerçeğini sizden saklamayacağım. (İstedığimi söylemem için bana tam bir serbestlik tanınıyor ve açık sözlü olmaya niyetliyim) Beni üreten Birinci Devrim'dir ve kalbimde sakladığım da Birinci Devrim'dir.

Bu nedenle Harlan benden bu antoloji için bir öykü yazmamı istediğinde bundan kaçındım. Yazacağım herhangi bir öykünün samimiyetsiz görünebileceğini hissettim. Çok ağırbaşlı, çok saygın ve açık konuşmak gerekirse, çok *sıkıcı* olacaktı. Bu yüzden öykü yerine bir önsöz yazmayı kabul ettim; ağırbaşlı, saygın ve son derece sıkıcı bir önsöz.

Ve sizleri, sıkıcı olmayanları ve İkinci Devrim'in *sizin* devriminiz olduğunu düşünenleri, yeni (ve bazı eski) ustalar tarafından üretilen yeni bilimkurgu örnekleriyle tanışmaya davet ediyorum. Burada türün en cesur ve deneysel hâlini bulacaksınız; bu nedenle gereğince kışkırtılmanız ve etkilenmeniz dileğiyle!

Şubat 1967

Çeviren: Ömer Ezer

2. Önsöz: Harlan ve Ben

Isaac Asimov

Bu kitap, Harlan Ellison'ın ta kendisi. Ellison'a bulanmış ve ona nüfuz etmiş. (Bir bakıma ben de dahil) otuz iki başka yazarın katkıda bulunduğunu kabul ediyorum, ancak Harlan'ın giriş yazısı ve otuz iki önsözü öyküleri çevreliyor, kucaklıyor ve kişiliğinin zengin tadıyla sarhoş ediyor.

30 İşte bu yüzden Harlan'la nasıl tanıştığımın hikâyesini anlatmamın tam yeri.

Sahne: On yıldan biraz daha uzun bir zaman önce, bir Dünya Bilimkurgu Kongresi. Otele yeni gelmiştim ve hemen bara gittim. İçki içmem ama barın herkesin olduğu o yer olduğunu bilirim. Gerçekten de herkes oradaydı, bağırarak herkesi selamladım ve onlar da bana aynı şekilde karşılık verdi.

Ancak aralarında daha önce hiç görmediğim bir genç vardı: Keskin yüz hatlarına ve hayatımda gördüğüm en canlı gözlere sahip, küçük bir adam. Bu canlı gözler, bugün düşününce yalnızca tapınma olarak adını koyabileceğim bir şeyle bana odaklanmıştı.

“Siz Isaac Asimov musunuz?” dedi. Sesinde huşu, şaşkınlık ve hayret vardı.

Epey hoşnut olsam da mütevazı tavrımı korumak için büyük çaba sarf ettim. “Evet, benim,” dedim.

“Şaka yapmıyorsunuz, değil mi? Siz *gerçekten* Isaac Asimov musunuz?” Onun dilinden dökülen, adımın hecelerini okşayan o coşku ve saygıyı anlatacak kelimeler henüz icat edilmedi.

En azından elimi başıma koyup onu kutsayabilirim diye düşündüm ama kendimi tuttum. “Evet, öyleyim,” dedim ve artık gülümsemem bakılması güç, iç bulandırıcı bir şeydi. “Gerçekten öyleyim.”

“Şey, sanırım siz—” diye başladı, hâlâ aynı ses tonuyla konuşup bir an için duraklar, ben ve seyircilerse nefeslerini tutarken. Genç adamın yüzü o bir saniye içinde eksiksiz bir küçümseme ifadesine büründü ve cümlesini büyük bir kayıtsızlıkla bitirdi: “—bir *hiçsiniz!*”

Benim için etkisi, orada olduğunu bilmediğim bir uçurumdan yuvarlanıp sırtüstü yere çakılmak gibiydi. Orada bulunan herkes kahkahalarla gülerken ben sadece aptal gibi, hayretler içinde kalakalmıştım.

Bu genç adam Harlan Ellison’dı, onunla daha önce hiç karşılaşmamıştım ve onun bu saygısız tarafından bihaberdim. Ama oradaki herkes onu tanıyor ve masum bir şekilde onun tarafından hançerlenmemi bekliyordu ve evet, ben de o hançeri yemiştim.

31

Tekrar dengemi bulduğumda karşılık verme zamanı çoktan geçmişti. Kanlar içinde topallayarak, elimden geldiğince devam edebildiysem de bakmadığım bir anda aldığım darbeye, odakta tek bir kişinin bile beni uyarma cesareti göstermemesine ve kimsenin afallamamı izleme zevkinden feragat etmemesine üzüldüm.

Neyse ki, affetmeye inanırım ve Harlan’ı tamamen affetmeye karar verdim – ona borcumu faiziyle öder ödemez.

Şunu bilmelisiniz ki Harlan cesareti, kavgacılığı, konuşkanlığı, nüktedanlığı, cazibesi, zekâsı, yani boyu hariç her şeyiyle bir devdir.

Aslında aşırı uzun boylu değildir. Açıkça söylemek gerekirse oldukça kısa; hatta Napolyon’dan bile kısa. Felaketten kurtulmaya çalışırken içgüdülerim bana, oldukça tanınan bir hayran olarak bilinen Harlan Ellison adındaki bu gencin bu konuda biraz hassas olduğunu söyledi. Bunu aklımın bir köşesine not ettim.

Ertesi gün bu kongrede kürsüdeydim, önemli kişileri tanıtıyor ve bunu yaparken her birine sevgi dolu sözler söylüyordum. Ancak tüm bu zaman boyunca gözüm Harlan'ın üzerindeydi çünkü en önde oturuyordu (başka nerede olacaktı ki?).

Dikkati dağılır dağılmaz aniden ismini seslendim. Şaşırılmış ve tamamen hazırlıksız şekilde ayağa kalkarken ben de öne doğru eğilerek olabildiğince tatlı bir şekilde şöyle dedim:

“Harlan, yanındaki arkadaşının üstüne çık ki insanlar seni görebilsin.”

Seyirciler (ki bu kez çok daha kalabalıktı) zalimce gülerken Harlan'ı affettim ve o zamandan beri iyi arkadaşız.

**ZORUNLU EDİTÖR DİPNOTU: Bir gencin büyükleriyle alenen aynı fikirde olmamasının yakışık almayacağına tamamen farkında olsam da “İyi Doktor” Asimov'a duyduğum sınırsız hayranlık ve sarsılmaz dostluk, beni onun ikinci önsözüne bu dipnotu eklemeye zorluyor – tamamen tarihsel doğruluk için, ki kendisi de yaşadığım sürenin en az iki katını bu amaca adanmıştır. Yukarıda belirtildiği üzere Dr. Asimov'a söylediğim iddia edilen sözlerin doğasında kötü bir ton var. Bu aşağılama tonu ne o zaman ne de daha önce ya da o zamandan beri hiçbir şekilde mevcut değildi. Asimov'la ya da Asimov hakkında küçümseyerek konuşan herhangi bir kişinin kendisi de küçümsemeye layıktır. Ancak benim olayla ilgili hatıralarım belki biraz daha taze. (Yaşlanan devlerimizin hatalı anılarına ve renkli nostaljilerine ancak bir ahmak dikkat çekebilir). “Siz bir *hiçsiniz!*” demedim. “Pek de bir şey değilsiniz,” dedim. Arada ince bir fark olduğunu kabul ediyorum; hadsiz ergenler gibi davranıyordum ama karşımda Lije Bailey'nin kurnazlığına sahip bir Conan gibi, güçlü bir şekilde donatılmış, yaşayan bir bilgisayar bekliyordum. Oysa onun yerine karşımda beliren, Mel Brooks gibi konuşması ve Wally Cox gibi papyonuyla bu harika, gürbüz, tarlakuşu biçimli Yahudi'ydi. Bugüne kadar ne bir Asimov öyküsü ne de Asimov'un kendisi beni hayal kırıklığına uğrattı. Ama bu ilk olayda hayallerim gerçeklerden biraz olsun büyüktü ve sarf

ettiğim cümle kötü niyetten ziyade, bir tür refleksti. Bu arada, Napolyon'un boyu 1.57 idi. Benim boyum 1.65. Sanırım Dr. Asimov'un verdiği bilgilerde ilk kez bir hataya rastlıyoruz. Umarım bununla yaşayabilir, zira ben boyumla yaşayabiliyorum.

Çeviren: Büşra Uyar

Önsöz: Otuz İki Kâhin

Harlan Ellison

Elinizde tuttuğunuz bir kitaptan daha fazlası. Eğer şanslıysak, bir devrim bu.

Bu kitap, içindeki iki yüz otuz dokuz bin kelimenin tümü, bu *tamamı orijinal* öykülerden derlenmiş en büyük spekülâtif kurgu antolojisi, hatta herhangi bir tür antolojinin en büyüğü olan bu kitap, devrimle benzer şekilde yapılandırıldı. Var olanı sarsma amacı güdüyordu. Zamanımız edebiyatında yeni ufuklara, yeni biçimlere, yeni üsluplara ve yeni meydan okumalara duyulan ihtiyaç sonucu hayal edildi. Şayet doğru şekilde yapılmışsa bu yeni ufukları, üslupları, biçimleri ve meydan okumaları sağlayacak. Yapılmamışsa bile her durumda eğlenceli öykülerle dolu muhteşem bir kitap olacak.

“Yalnızca eğlencenin” yeterli olmadığını, bir hikâyenin bir omuriliği ve bir özü olması, kapsamlı bir mesajı ya da felsefesi veya süperbilim aşırılığı bulunması gerektiğini iddia eden eleştirmenlerden, analizcilerden ve okurlardan bir zümre mevcut. Her ne kadar iddialarında kesinlikle bir erdem bulunsa da, *bir şeyler söylemeye dair* bu gösterişli meşguliyet fazla uzun süre kurgunun *var olma nedeni* olmuştu zaten. Her ne kadar masalların, modern kurgunun erişebileceği en yüce seviye olduğunu iddia edemeyeceğimiz gibi, teorinin olay örgüsünü gölgede bırakması gerektiğini de iddia edemesek de, şayet tırnak aralarımıza bambu filizleri batırılması tehdidiyle

zincirlenmiş olsaydık, ikincisinden ziyade birincisini seçmek zorunda kalırdık.

Ne mutlu ki, bu kitap hedefi tam ortadan vuruyor gibi duruyor. Her öykü neredeyse inadına eğlenceli. Ama her öykü yepyeni fikirlerle de dolu. Daha önce yüzlerce kere okuduğunuz asla-heyecan-vermeyen fikirler gibi de değil, taze ve cüretkâr fikirler; kendilerince, tehlikeli görüler.

Eğlenceye karşı fikirler dırdırı neden çıktı peki? Hele ki bir hayli uzun bir kitabın uzunca önsözünde? Neden öykülerin kendi kendilerini kanıtlamasına izin vermiyorum? Çünkü... her ne kadar ördek gibi badi badi yürüse, ördek gibi vaklasa ve ördek gibi görünüp ördeklerle takılsa da, bu, bir şeyin ördek olduğu anlamına gelmez. Bu ördekler derlemesi de gözlerinizin önünde kuğulara dönüşecek. Bunlar öylesine saf eğlence içeren öyküler ki yazılmalarındaki itici gücün fikir çağrısı olması akıl almaz geliyor. Ama durum buydu, ve sizler bu eğlence ördeklerinin fikir kuğularına dönüşmesine hayretle tanık olurken “yeni şey”in –hatta dilerseniz spekülâtif yazımın *yeni dalgası* diyelim– otuz üç öykülük sunum ziyafetini çekeceksiniz.

Ve işte, sevgili okurlar, devrim tam da bu.

Spekülâtif kurgunun Samosatlı Lucian ya da Ezop’la başladığını söyleyenler var. Sprague de Camp, muhteşem *Science Fiction Handbook* (Hermitage House, 1953) kitabında Lucian, Virgil, Homeros, Heliodoros, Apuleius, Aristofanes, Thukydides’ten bahsediyor ve Platon’u “bilimkurgunun ikinci Yunan babası” olarak adlandırıyor. Groff Conklin de *The Best of Science Fiction* (Crown, 1946) kitabında tarihi kökenlerin izinin, Dean Swift’in Gulliver, Frank R. Stockton’ın “The Great War Syndicate”, Richard Adams Locke’un “The Moon Hoax”, Edward Bellamy’nin “Looking Backward” eserlerinden, Verne’den, Arthur Conan Doyle’dan, H. G. Wells’ten ve Edgar Allan Poe’dan kolaylıkla sürülebileceğini söylüyor. Klasik antoloji *Adventures in Time and Space* (Random House, 1946) eserinde de Healy ve McComas, büyük gökbilimci Johannes Kepler’i tercih ediyor. Bana kalırsa

bütün harika spekülâtif kurguların temeli olan, çığır açan fantastik kurgu ise Kitabı Mukaddes. (Şimdi hep birlikte bir mikrosaniyelğine durup dua edelim de Tanrı beni bir şimşekle dalağımın çarpmasın.)

Spekülâtif kurgunun saygı gören tarihçilerinden kötü şöhretlerini gasp etmeye çalıştığım şekilde suçlanmadan önce belirtmeliyim ki bu köklenmelerden bahsetmemin tek sebebi dersime çalıştığımı, dolayısıyla aşağıdaki küstah görüşleri bildirmeye hakkım olduğunu göstermektir.

Modern zamanlarda spekülâtif kurgunun doğuşu *aslında* Walt Disney'in 1928 tarihli *Steamboat Willie* adlı klasik animasyon filmiyle gerçekleşti. Tabii ki böyle oldu. Yani düşünsenize: Yandan çarklı vapur süren bir fare mi?

Sonuçta bu başlangıç noktası da Lucian'ı düşünmek kadar mantıklı, çünkü konunun özüne indiğimizde aslında spekülâtif kurgunun başlangıcı, yaktığı ateşin ötesinde, karanlıkta etrafı koklayıp duran şeyin ne olabileceğini hayal eden ilk Cro-Magnon insandır. Şayet o şeyi dokuz başlı, arı gözlü, ağzından ateş püsküren, spor ayakkabı ve damalı yelek giymiş bir şey olarak hayal etmiştiyse, spekülâtif kurgu denen şeyi yaratıyordu aslında. Ya da onu bir dağ aslanı olarak gördüyse de muhtemelen *son moda uyanlardandı*, o yüzden sayılmaz. Ayrıca belli ki ödleğin de tekiymiş.

Aklı başında olan kimse Gernback'in 1926 tarihli *Amazing Stories*'inin bugün, bu kitapta "spekülâtif kurgu" dediğimiz şeyin en bariz atası olduğunu inkâr edemez. Ve şayet bunu kabul ediyorsak, o hâlde Edgar Rice Burroughs'un, E. E. Smith'in, H. P. Lovecraft'ın, Ed Earl Repp'in, Ralph Milne Farley'nin, emekli ABD Kaptanı S. P. Meek'in... bütün bu grubun önünde de saygıyla eğilmemiz gerekiyor. Tabii bir de eskiden bilimkurgu yayımlayan bir derginin editörlüğünü yapan, şimdi ise *Analog* isimli, birçok şematik çizim yayımlayan bir derginin editörlüğünü yapan John W. Campbell, Jr.'ın da. Bay Campbell genel olarak "modern spekülâtif kurgunun dördüncü babası" ya da ona benzer bir şey olarak kabul ediliyor çünkü yazarların, kur-

dukları mekanizmaların içine karakterleri de koymaya çalışması gerektiğini ilk öneren o olmuştu. Ki bu da sizleri ve beni Kırklı yıllara, icat hikâyelerine getiriyor.

Ama bunlar, Altmışlı yıllar için pek bir şey söylemiyor.

Campbell'dan sonra, bilimkurgunun da diğer bütün edebiyat türleriyle aynı yüksek standartlarda değerlendirilmesi gerektiğine yönelik radikal kavramın öncülüğünü yapan Horace Gold, Tony Boucher ve Mick McComas vardı. Bu alanda yazan ve yazılarını satan zavallıların çoğunda şok etkisi yarattı bu kavram. Çünkü yalnızca tatlı fikirler düşünmeleri değil, iyi yazmayı da öğrenmeleri gerektiği anlamına geliyordu.

Şimdi bu geçmiş bilgisiyle birlikte, Swinging Sixties denilen altmışlı yılların berbat hikâyelerine dizlerimize kadar batmış bulunuyoruz. Ki o dönemde dönüşüm henüz başlamamış. Ama devrimin eli kulağında. Sabır gösterin bana.

Spekülatif kurgunun sadık hayranı yirmi küsur yıl boyunca, kurgu ana akımının yaratıcı yazımı tanımadığından yakınıp göğsünü yumruklamış, ağlayıp inlemişti. 1984, *Cesur Yeni Dünya*, *Limbo* ya da *Kumsalda* gibi kitapların eleştirmenlerden övgü almasının ama hiçbir zaman “bilimkurgu” olarak etiketlenilmesinin yasını tutmuştu. Hatta, “Bunlar iyi kitaplar, yani o deli işi kurgusal-bilim zırvalıklarından *olamazlar*” gibi basit bir fikirle otomatik olarak dahil edilmediklerini ileri sürüyordu. Ne kadar iç karartıcı olursa olsun bulduğu en marjinal gayretlere bile sıkıca tutunuyordu (örn: Wouk'tan *The “Lomokome” Papers*, Ayn Rand'den *Marş*, Hersey'den *White Lotus*, Boullé'dan *Maymunlar Gezegeni*) ki hem kendi kendini rahatlatmış hem de ana akımın bu türden araklamalar yaptığına, *uzun süreli bir uğraş* olan bilimkurguda paylaşılacak çok zenginlik bulunduğuna dair argümanını kuvvetlendirsin.

O kudurmuş hayranın modası artık geçti. Zamanın yirmi yıl gerisinde o. Fonda paranoyakça konuşup durduğu hâlâ duyulabiliyor ama artık bir kuvvetten ziyade bir fosil. Spekülatif kurgu bulundu, ana akım tarafından değerlendirildi ve şimdi asimile edilme sürecinde. Burgess'in *Otomatik Portakal*'ı, Vonnegut'un

Allah Senden Rız Olun, *Bay Rosewater*'ı ve *Kedi Beşiği* kitabı, Hersey'nin *The Child Buyer*'i, Wallis'in *Sadece Âşıklar Hayatta Kalır*'ı ve Vercors'un *You Shall Know Them*'i (ki bunlar yakın zamanlardan çıkmış örnekler) üst kalite spekülâtif romanlardan ve bu romanlar, bilimkurgu yazarlarının kendi küçük, gerileyen girdaplardan hallice türleri kapsamında geliştirdikleri araçların çoğunu kullanıyor. İster şimdi sıradanlaşmış, bilimsel olarak akıl almaz bir konuyu öngörmüş olmasına gönderme yapılarak, ister alanın önde gelen isimlerine, eserlerini John Cheever, John Updike, Bernard Malamud ve Saul Bellow gibi isimlerin eserleri yanında yer vererek yaltaklanarak olsun, kuşe kâğıda baskı önemli dergilerden hiçbiri spekülâtif kurguyu o ya da bu şekilde takdir etmeden geçmiyor.

Nihayet geldik, kaçınılmaz sonuç bu.

Ne var ki sesi son derece yüksek çıkan bu hayran ve yıllarca tecrit edildiklerini hissetmekten artık sınırlı bir bakış açısı geliştirmiş diğer sayısız yazar, eleştirmen ve editör, Nuh nebiden kalma kederlerinde ısrar ediyor ve uğruna ağlayıp inledikleri tanınırlıktan kaçınıyor. Charles Fort'un "buhar makinesi zamanı" dediği bu işte. Buhar makinesinin icat edilme zamanı geldiğinde, bunu James Watt yapmasa bile birisi illaki yapacaktır.

Spekülâtif kurgu yazarları için de "buhar makinesi zamanı" artık. Milenyum çok yakında. Yaşanan yenilik *biziz*.

Ve fantastik kurgunun ağlama-duvarı tutkunlarının çoğu bu durumdan nefret ediyor. Çünkü birdenbire otobüs şoförü de, diş teknisyeni de, plaj serserisi de, markette ürün poşetleyen çocuk da *onun* öykülerini okumaya başlıyor; daha da kötüsü, bu çaylaklar alanın Kıdemli Ustalarına gerekli hürmeti göstermeyebilir, Skylark öykülerinin mükemmel, olgun ve merak uyandırıcı olduğunu düşünmeyebilirler; bilimkurgu alanında otuz yıldır kabul edilmiş terminolojiden kafalarının karışmasını umursamayabilirler ve neler olup bittiğini anlamak isteyebilirler; eski düzene ayak uyduramayabilirler. Barsoom ve Ray Cummings yerine *Star Tek* ve Kubrick'i tercih edebilirler. Bu nedenle de küçümsenmeye maruz kalıyorlar; *Famous Fantastic*

Mysteries'in ucuz kâğıda basılı eski bir nüshası buruştıruluyor-muş gibi memnuniyetsizlikle büzüşüyor dudaklar.

Ama *daha* çirkinirse eski düzeni kabul etmeyen yazarların sahneye çıkışı. “Tüm o edebi şeyleri” yazan, spekülâtif arenanın kabul görmüş ve klişe fikirlerini alıp göze sokanlar. Kâfirler onlar. Tanrı *onları* bir şimşekle dalaklarından çarpacak işte.

Spekülâtif kurgu (“bilimkurgu” hatalı ismini kullanmaktan ne kadar zekice kaçındığımı fark ettiniz mi? Mesajı alıyor musunuz, dostlar? B-m k-u antolojilerinden satın almış buldunuz aslında ve bunu fark etmediniz bile! Paranızı saçtınız çoktan, bari biraz burada takılın da eğitim alın) sınırları olmayan, ufukları asla yakınlaşmayan bir yazma yeteneğinin gelişimi için en verimli toprak aslında. Sürekli yeni ukala punklar ortaya çıkıyor ve çılgınlıklarıyla eski muhafızları kodeslerinden ediyor. Ah tanrım! Ne hâllere düştüler bakın; kapaklara ve en kaliteli dergilere hak ettiklerinden daha uzun yıllar hükmeden, alanın “büyük isimlerinden” çoğu artık beklentiyi karşılayamıyor, üretmiyor. Ya da başka alanlara geçtiler. Ve alanı daha yeni, daha zeki olanlara, ve bir zamanlar yeni ve zeki olan fakat “büyük isimler” olmadıkları için göz ardı edilenlere bıraktılar.

Fakat ana akımın spekülâtif kurguya bu yeni oluşan ilgisi- ne rağmen, yeni yazarların geniş ve çeşitli tarzlarına rağmen, bu yazarlara açılan konuların muazzamlığına ve gelişmesine rağmen, görünüşte ilerleyen ve sağlıklı piyasaya rağmen... alandaki editörlerin çoğu tarafında sınırlayıcı bir zihin darlığı söz konusu. Çünkü editörlerin çoğu bir zamanlar yalnızca alanın hayranlarıydı ve gençliklerinden kalan bilimkurgu özelindeki yargılarını hâlâ sürdürüyorlar. Sürekli yeni bir yazar, daha yazmadan eserinin ön sansür yediğini fark ediyor çünkü biliyor ki bu editör sayfalarında siyasi tartışmalara izin vermeyecek, ya da şu editör gelecekte cinselliğin keşfedildiği öykülerden kaçınıyor, ya da şu süpürgeliğin köşesindeki editör yalnızca barbunya ve pirinçle ödeme yapıyor, o yüzden zaten pireler o eski zamanmakinesindeki-deli *dalaveresini* satın alacaksa tüm o gri hücreleri cüretkâr bir kavram için yakmanın ne manası var ki?

Bunun adı tabudur. Ve su işkencesiyle tehdit edilse kendisinde bulunmadığına yemin etmeyecek editör yoktur alanda, öyle ki gümüş böceği gibi dosyaların arasında yuva yapmış bir tabu falan varsa diye ofisini her gün ilaçlıyordur bile. Kongrelerde söylediler bunu, basılı eserlerde söylediler, ama sadece bu kitapta bile, hafif dürtsek alandaki tüm editörleri, hatta süpürgelikte yaşayanları bile içeren, korku ve sansür hikâyeleri anlatacak bir düzineden fazla yazar var.

Alanda tabii ki zorluklar var, ayrıca gerçekten tartışmalı, göz açan yazılar da yayımlanıyor ama çok daha fazlası da talep edilmiyor.

Ayrıca kimse spekülâtif yazara hiçbir zaman şöyle demedi: “Tüm engelleri kaldır, kayıtsız şartsız söyle söyleyeceklerini!” Bu kitaba kadar yani.

Niye bakıyorsunuz öyle? Büyük devrimde ateş hattındasınız işte.

40 1961 yılında bu editör...

... bir saniye. Söylense iyi olacak bir şey geldi aklıma. Editör Ben konusunda bir resmiyet eksikliği ve çekince fark etmiş olabilirsiniz. Bu tam olarak gençlik heyecanından kaynaklanmıyor da –her ne kadar son on yedi yıldır on dört yaşında olduğuma yemin edebilecek bir ordu olsa da– , tamamen yazar olan bu Ben’in Bir Editör olmak için, yazar bütünlüğünün küçük bir kısmını ortadan kaldırdığına dair acı gerçeği kabul etme isteksizliğinden kaynaklanıyor. Alanın bütün bilge kişileri arasında, bu kitabın olduğunu düşündüğüm kadar önemli bir kitap ortaya çıkarmaya fazlasıyla uygun olan bunca insan arasında bu işin bana düşmüş olması garip geliyor. Ama sonra, üzerine düşününce, kaçınılmazmış gibi de geliyor; yetenekten ötürü değil de bir aciliyet hissinden ve yapılması gerektiğine dair inatçı bir kararlılıktan ötürü. Bu kitabın toparlanmasının iki yıl süreceğini, içereceği ıstırapı ve harcamaları başlangıçta bilseydim – yine de yapardım.

Yani bu kitapta bulunan tüm lezzet şölenlerinin karşılığın-

da, kendisi de buradaki diğer yazarlar gibi bir yazar olan ve bir kereliğine olsun Tanrı'yı oynamaktan memnuniyet duyan editörün müdahalelerine katlanmak zorunda kalacaksınız.

Nerede kalmıştım?

Hah. 1961 yılında bu editör, Evanston, Illinois'de küçük bir yayınevi için bir kitap dizisi oluşturma işine girişmişti. Üretim hattına sokmak istediğim projeler arasında spekülatif kurgu öykülerinden bir koleksiyon da vardı; en ünlü yazarlar yazacaktı, tamamen yeni ve yapısal olarak son derece tartışmalı olacaklardı. İyi bilinen bir antolojisti işe aldım ve kendisi, çoğu insanın iyi iş çıkardı diyebileceği şekilde çalıştı. Ama ben aynı şeyi düşünmedim. Öyküler bana aptalca ya da manasız ya da yavan ya da sıkıcı gelmişti. Aralarından bazıları o zamandan bu yana başka yerlerde yayımlandı, hatta birkaç tane “en iyi” diye adlandırılan öykü bile oldu. Leiber, Bretnor ve Heinlein şimdi aklıma gelenlerin üçü. Ama böylesi bir koleksiyonun yapması gerektiği şekilde heyecanlandırmamıştı beni bu kitap. Şirketten ayrıldığımda başka bir editör ikinci bir antolojistle çalıştı. İlerleme kaydedemediler. Proje doğumda öldü. Bu antolojistlerin topladığı öykülere ne olduğu hakkındaysa hiçbir fikrim yok.

1965 yılında yazar Norman Spinrad'ı, çekinerek de olsa aynı isimli kitaptan “Ellison Wonderland” diye adlandırdığım, Los Angeles'taki mini mini ağaç evimde ağırlıyordum. Oturmuş oradan buradan konuşurken, şimdi hatırlayamadığım o ya da bu sebepten ötürü Norman antolojistleri şikâyet etmeye başladı. “Yeni şey” hakkında yayıp durduğum kışkırtıcı fikirlerin bazılarını, benzer bir antolojiyle spekülatif kurguya da uygulamam gerektiğini düşündüğünü söyledi. *Benim* “yeni şey” dediğimin ne Judith Merrill'in “yeni şey”i ne de Michael Moorcock'un “yeni şey”i olduğunu derhal belirtmek isterim. Bizleri marka isimlerimizle sorabilirsiniz.

Anlamsızca gülümsedim. Daha önce bir antoloji editörlüğü yapmamıştım hiç, *ben* ne anlardım ki bu işten? (Bu kitabın çoğu eleştirmenin bitirdiklerinde takınabileceği bir tavır. Ama biz devam edelim...)

Bundan çok kısa süre önce Robert Silverberg'e, derlediği ve yakında çıkacak bir antoloji için bir kısa öykü satmışım. O ya da bu ufak sorunlardan biri hakkında yakınmış, bir kısmı Silverbob'un kendi eşsiz tarzında devam eden bir yanıt almışım:

"2 Ekim '65. Sevgili Harlan: Dün gece uzun ve usandırıcı bir rüya boyunca senin geçen yılki Worldcon'da iki Hugo kazandığını gördüğümü bilmek seni mutlu edecektir. Bir de öyle kendini beğenmiş bir tavır takınmıştın ki. Hangi kategorilerde başı çektiğinden emin değilim ama bir tanesi muhtemelen Asılsız Yakınmalar kategorisiydi. Antoloji konusundaki (ki bunun Duell, Sloan & Pearce'taki tatlı hanımları ürküteceğinden eminim) izin mektubuna cevap olarak kısa ve babacan bir nutuk atmama izin ver..."

Bu noktada, daha en başından dahil etmemiş olması gerektiğini düşündüğü ikinci sınıf bir öykünün antoloji yeniden basımı için komik bir miktarı kabul edişime yönelik kırıcı ithamlara geçti. Ardından birkaç paragraf boyunca beni yumuşatmayı amaçlayan (ve eklemeliyim ki başarısız olan), havadan sudan bahsettiği birkaç paragraf vardı; komik paragraflardı bunlar, ama burası ve şu an için pek bir önem arz etmiyorlar, o yüzden onları gelecek bir zamanda Syracuse Üniversitesi arşivlerinde okumak zorunda kalacaksınız. Ama şimdi sondaki nota geliyoruz, ki kendisi şu şekildeydi:

"Neden sen bir Antoloji yapmıyorsun? Harlan Ellison Garip BK Klasiklerini Seçiyor ya da ona benzer bir şey olur adı..."

Mektubu "Ivar Jorgensen" olarak imzalamıştı. Ama bu *bambaşka* bir hikâye.

Spinrad *itekledi* beni. Editör ol, editör ol, *yavrum*. Ben de bunun üzerine uzakmesafe arama yapıp (bu gerçekten tek kelime, Yiddiş büyükannemden öğrendim; ne zaman bir kelime türetmeyi önersem beti benzi atardı). Doubleday'den Lawrence Ashmead'e ulaştım. Daha önce benimle hiç konuşmamıştı. Nezaketi yüzünden ne gibi yeni korkunçlukların! ne dehşetlerin! kendisini beklediğini bilseydi bu saldırgan aleti, Doubleday'ın Manhattan ofislerinin bulunduğu Park Avenue'daki Gerçek Bakanlığı-vari binanın sekizinci kat penceresinden atardı.

Ama dinledi. Örümcek ağına benzer hayallerden altın rengi, sihirli ipler ördüm ona. Büyük bir antoloji, hepsi yepyeni öyküler, tartışmalı, dergilerin satın alamayacağı kadar sert, en iyi yazarlar, ana akımın başlıklarındakiler, aksiyon, macera, pathos, herkes bir noktada buluşacak, armut ağacında bir yaban havucu işte.

Tavlandı. Oracıkta tavlandı. Dilbaz ricacı yine vurmuştu işte. Ah, Ashmead öyle tutulmuştu ki bu fikre. 18 Ekim'de aşağıdaki mektubu aldım:

“Sevgili Harlan: *Tehlikeli Görüler* için sunduğun projeyi inceleyen editörlerin görüş birliği, devam edebilmek için daha kesin bir şeye ihtiyacımız olduğu yönünde. Orijinal öykülerde tam olarak nelerin bulunacağını öğrenemez ve bana kesin bir içindékiler listesi sunamazsan Yayın Kurulumuzdan bu proje için onay alma şansım hiç yok. Bugünlerde antolojiler çok yaygın ve şayet çok özel değillerse de büyük bir avans alamıyorlar. Aslına bakarsan benim prensibim, (şayet ‘özel’ değillerse) antolojileri, yalnızca Doubleday listelerine düzenli olarak romanlarıyla katkıda bulunan yazarlarla sınırlandırmamız gerektiği yönünde. O yüzden *Tehlikeli Görüler* antolojisinin içeriğinin büyük bir kısmını kesin olarak bildirebilirsen... bu durumun ısınmadan koşmayan ama koşmadan da ısınamayan Butterscotch Adamın durumundan farksız olduğunu da biliyorum, ama...”

Şimdi size biraz tarihi bilgi. Geleneksel olarak antolojiler, ilk olarak zaten seri şeklinde ya da dergilerde basılmış öykülerden oluşuyordu. Gerçek maliyetlerinin ufak bir kısmına, ciltli antolojiler olarak satın alınabiliyorlardı. Bir yazarın kârı, sonrasında gelen satışlardan, ciltsiz yeniden basımlardan, yurtdışı teliflerinden vs. oluşuyordu. Yazar, yazısı için bir kere zaten para almış olduğu için bunlar da avantadan para anlamına geliyordu. Yani telif ücretlerine karşılık bir antolojiste ödenen bin beş yüz dolar avans, editörün bu paranın yarısını cebine atabileceği, kalan yedi yüz elli doları da on bir ya da on iki yazar arasında paylaşırabileceği ve son derece kalınca bir kitap oluşturabileceği anlamına geliyordu. Ne var ki *bu* kitap, tamamı orijinal bir koleksiyon olarak düşünüldü, ki bu da öykülerin özellikle

bu kitap için yazılması gerektiği anlamına geliyordu (ya da, bazı nadir durumlarda olduğu gibi, bu öyküler çok önceden yazılmış ve o ya da bu tabu sebebiyle mevcut piyasalar tarafından reddedilmiş olabiliyordu; ki bu ikinci ihtimaller, elbette, pek de çekici değildi, çünkü genelde, şayet öykü aşırı sansasyonel değilse, *bir yerde* illa ki satılabilir; kimse onu satın almamışsa yalnızca berbat olma ihtimali çok daha yüksektir; bu düşünce-min doğruluğunu çok erken fark ettim; doğası gereği tartışmalı öyküler genelde okuyanı şaşırtıp irkilttikleri için değil de pa-çayı her türlü kurtarabilecek “isim yapmış yazarlar” tarafından yazıldıkları için editörler tarafından satın alınıyor; daha az ta-nınmış yazarlar bu noktada çok daha zor zamanlar geçiriyor; ve şayet ileride daha bilinen bir isim olamazlar ve bu “sansasyonel” öyküleri kaldırdıkları sandıktan bulup ortaya çıkarmazlarsa da bu öyküler hiçbir zaman günyüzü görmüyor).

44

Fakat bir yazarın kitaba bir öykü yazması için, benim vereceğim fiyatın, ilk satış için bir derginin ona teklif edeceği fiyatla rekabet edebilir olması gerekiyordu. Bu da standart olan bin beş yüz dolarlık avansın yeterli olmayacağı anlamına geliyordu. Bu büyük, geniş çaplı ve örnek bir proje olacaksa tabii.

Hayatını doğrudan türe özel dergilerden kazanan serbest çalışan için dergi baskılarındaki kelime başına fazladan üç sentin çok büyük bir önemi var.

Yani benim en az üç bin dolara, avansın iki katına ihtiyacım vardı. Bin beş yüz dolardan fazlasını dağıtmasına Nelson Doubleday tarafından izin verilmeyen Ashmead'in, Yayın Kuruluna gitmesi gerekiyordu yani ve oyunun bu evresinde buna pek istekli olacaklarını düşünmüyordu. İlk bin beş yüz doları bile ödemek istemiyorlardı ki. Bu yüzden kadmiyum-boğazlı ricacı bir kez daha telefon hatlarına bağlandı. “Selam, Larry, tatlım birtanem!”

Nihayetinde ortaya çıkan, Teapot Dome skandalından¹ beri görülmüş en büyük uçkâğıt oldu. Ashmead bana ilk bin beş yüz

¹ 1920lerin başlarında, donanma petrol rezervlerinin Amerikan başbakanı tarafından özel petrol şirketlerine rüşvet karşılığı gizlice kiralanması olayı. -çn

doları avans olarak verecekti, ben de bu paradan diyelim ki önerilen altmış bin kelimenin otuz bin kelimesini satın alacaktım. Ardından öyküleri ona yollayacak ve projeyi tamamlamak için bin beş yüz dolarlık bir ödemeye daha ihtiyacım olduğunu söyleyecektim, şayet işler beklediğimiz gibi şekillenmeye başlamıştıysa Kurula gidip kalan tutarı istemek de çok zor olmayacaktı. Yani, iki yüz otuz dokuz bin kelime ve on dokuz ay sonra, *Tehlikeli Görüler* Doubleday'e üç bin dolara, bana ise cebimden çıkan iki bin yedi yüz dolara (antolojist ödemesi de almadım üstelik), yazar Larry Niven'e ise doğru düzgün yapılabilsin diye projeye yatırdığı yedi yüz elli dolara mal oldu. Buna ek olarak, burada bulunan yazarlardan dördüne henüz ödeme yapılmadı. Öyküleri geç geldi, kitap görünürde tamamlanmıştı aslında; ama projeyi duymuş, bu fikre heyecanlanmış ve dahil olmak istemişler, geç ödeme almayı da kabul etmişlerdi, ki söz konusu ödeme de elbette Ellison'ın kârdaki payından çıkacak, yazarın telifinden değil.

Bu önsöz neredeyse tamamen seyrinde gitti. Şükürler olsun. Doğumu sürecinde yaşanan inanılmaz olayların çoğu burada anlatılmadan kalacak. Thomas Pynchon hikâyesi. Heinlein anekdotu. Laumer Meselesi. Üç Brunner Olayı hikâyeleri. Dillon çizimlerini güvence altına almak için son dakika New York'a uçmalar. Kingsley Amis sonsözü. Fakirlik, hastalık, nefret!

Bu kitabın doğası üzerine son birkaç söz daha söyleyeceğim. Öncelikle, yeni yazım tarzlarına, cüretkâr başlangıçlara, rağbet görmeyen düşüncelere bir zemin olması amacı güdüyordu. Bence bir iki istisna dışında, dahil edilen tüm öyküler bu amaçla uyuyor. Hiçbir şey beklemeyin, yazarların yapmaya çalıştığı şeye sonuna kadar açık olun ve keyfini sürün.

Spekülatif kurgu okurlarının aşına olduğu fakat eserleri buraya dahil edilmemiş birçok yazar var. Zaten bunun tamamen kapsayıcı bir antoloji olması amaçlanmamıştı. Tam olarak yazdıkları şeyin doğası gereği, söyleyeceklerini zaten yıllar önce söylemiş birçok yazar proje dışında tutuldu. Başkalarıysa katkıda bulunacakları tartışmalı ya da cüretkâr hiçbir şeyleri

olmadığı kanısındaydılar. Bazıları projeye ilgi duymadıklarını belirttiler. Fakat tek bir istisna hariç, bu kitap hiçbir yazarı editoryal önyargı sebebiyle geri çevirmedi. Bu yüzden, Samuel Delany gibi yeni genç yazarları, Damon Knight gibi saygı duyulan zanaatkârlarla yan yana bulacaksınız. Televizyonun Howard Rodman'ı gibi, başka alanlardan gelen ziyaretçileri, sevimli (ve bu örnekte korkutucu) Miriam Allen deFord gibi bilimkurgu savaşlarının gazilerinin yanında göreceksiniz. Poul Anderson gibi gelenekçileri Philip José Farmer gibi çılgınca deneysel yazarlarla dip dibe bulacaksınız. Yalnızca yeni ve farklı olanlar arandı, ama bazı durumlarda bir öykü öylesine... öylesine *öyküydü* ki (tıpkı bir sandalyenin çok fazla *sandalye* olması gibi) dahil edilmeye zorladı kendini.

46

Son olarak, bu kitabı yapmak bir ayrıcalıktı. Süslü laflar hücumundan sonra bu, okura hay aksi Jack Paar tarzı sahte bir tevazu gibi gelebilir. Sunulabilecek tek şey, "ayrıcalık" kelimesinin bile hafif kaldığına dair editörün teminatı. Bu son derece hayat dolu, dikkat çekici kitabın gelişimini izlemek, yalnızca geleceğe değil, spekülâtif yazım alanının geleceğine de bakabildiğiniz bir kapı deliğine sahip olmak gibiydi.

Bu delikten bakınca, bu otuz iki kâhin yarına dair hikâyelerini anlatırken, bu editör de mesleğini öğrenmeye ilk başladığı zamanlarda, biçimde fark ettiği mucizelerin ve zenginliklerin gerçekten var olduğunu gördü. Şüphemiz varsa doğruca öykülere geçin. Daha önce hiçbiri hiçbir yerde baskı yüzü görmedi ve en azından önümüzdeki yıl boyunca da hiçbiri başka hiçbir yerde var olmayacak, o yüzden mantıklı bir alışveriş yaptınız; ve bu tehlikeli görülere sahip insanları ödüllendirdiniz.

Dikkatiniz için teşekkür ederim.

Hollywood
Ocak 1967

Çeviren: Sevda Deniz Karali

Akşamduası için Önsöz¹

Bu antolojide yer alan seçkin yazarlar geçidinin başını çekmesi için Lester del Rey'i seçmemin çeşitli nedenleri var. Birinci nedenim, dur önce ikincisini söyleyeyim zira birincisi tamamen kişisel. İkinci nedenim, bu kitap baskıya hazırlandığı sırada New York'ta gerçekleştirilen 25. Dünya Bilimkurgu Kongresi'nin onur konuğunun Lester del Rey olması. Lester'ın kongre tarafından şerefendirilmesi ve daha küçük bir şeref olarak bu kitabın açılışını yapmaya layık görülmesi, kendisinin uzun zamandır ödenmeyi bekleyen bir borç olarak hak ettiği şanın yanında önemsiz kalıyor. Şöhreti yirmi beş yıl önce yazdığı bir iki tanecik muhteşem öyküye değil, yazdığı her yeni eserle çeşitlilik ve özgünlük açısından gelişen geniş bir külliyata dayanan, alanının az sayıdaki "devlerinden" biridir. Bu türde del Rey kadar çığır açıcı çok az kişi bulunur. Bu yüzden kendisini ne kadar şerefendirsek az kalır.

Gelgelelim, birinci nedenim tamamen kişisel. Benim profesyonel bir yazar olmamın sorumlusu birçok yönden Lester'dır

1 Kitaptaki tüm öykülerin önsözleri, kendi öyküsü hariç, Harlan'a ait. Sonsözler ise yazarların. -yhn

(bu hareketi onun gereksiz yere kötülenmesine neden oldu ama emin olun, incelik göstermek gibi bir durum hiç yoktu; Lester işlerin buraya varacağını tahmin bile edemezdi). 1955 yılında, Ohio State Üniversitesi'nden atılmamın hemen ardından soluğu New York'ta aldığım, Lester ile sevgili eşi Evvie, Red Bank New Jersey'deki evlerini bana açmışlardı ve Lester'ın âdeta yorulmak nedir bilmeyen hocalık anlayışı ve onun sadist kırbaç darbeleriyle (lime lime parçalanarak öldürülmenin eğitim amaçlı bir türüydü bu; Lester bunun yeteneğimi olgunlaştıracağından, karakterimi güçlendirip derimi kalınlaştıracağından emindi) zanaatımın temellerini kavramaya başladım. Zira şimdi bile, on yılı aşkın bir süreyi gözden geçirdiğim zaman, bu alandaki yazarların arasında bir metni iyi yapan şeyin ne olduğunu açıklayabilecek kapasiteye sahip ancak birkaç kişi var gibi geliyor ve aralarında en çok öne çıkan isim de Lester. Yapamayan öğretir safatasının yanlış olduğuna dair kanlı canlı, huysuz bir kanıttır kendisi. Editör, antolojist, eleştirmen ve öğretmen olarak sergilediği yetenekler, tamamen yazarlık kaslarının güçlü olmasından kaynaklanmaktadır.

48

Lester mezara girdiği vakit, bu kez de cesedini kaptırmamak için solucanlarla tartışmaya gireceğini söylerler acımasızca. Bir tartışmada del Rey'le rakip konumda bulunmuş herkes bunun nedenini anlayacaktır. *Rakip* diyorum zira Lester insanların en adilidir; gücünü tam randımanda kullanması için şansların eşit olması gerekir, ki bu da yaklaşık bire karşı yedi demek oluyor. Konu ne olursa olsun, bu konudaki *tek* otorite olsanız bile önemi yok; del Rey kuvvetli gerçekler ve teorilerle dolu o tükenmek bilmeyen cephanesiyle karşınıza çıktığı an mağlubiyetiniz kesindir. Kerliferli adamların del Rey'in karşısında dut yemiş bülbüle döndüklerini gözlerimle gördüm. Cazgırlığa, çaçaronluğa kalkışanlar onun karşısında resmen çırılçıplak kalıp ağlayarak tuvalete kaçmak zorunda kalırlar. Yaklaşık olarak bir altmış beş boyundadır; taramakta zorlandığı, tüy gibi "bebek saçları" vardır; camları kola şişesinden bir nebze daha kalın bir gözlük kullanmaktadır ve kalp pili üreticilerinin cihazlarında kullanmaları için incelemeleri gereken, doğaüstü bir güçten gelen bir enerjisi vardır.

Lester del Rey, R. Alvarez del Rey adıyla Minnesota'da bulunan kiralık bir çiftlikte 1915 yılında dünyaya geldi. Hayatının büyük kısmını ülkenin doğu şehirlerinde geçirmiş olsa da yakın çevresindekiler kendisinin taşralı koyu bir evrimci olan babasından ara sıra bahsettiğini iştmiştir. Yazar temsilciliği, yazarlık öğretmenliği ve olay örgüsü doktorluğu yapan Lester, otuz yıl önce tam zamanlı bir yazar olmadan önce yapmış olduğu (belli ki) bitmek bilmeyen ufak tefek işler konusunda ketumluğunu korumaktadır. Durmadan konuşabilmesine rağmen bunun anlattığı hikâye engel olmasına izin vermeyen bir avuç yazardan biridir Lester. Son otuz yıl boyunca söyleşilerde, derslerde, kürsülerde, yazarlık konferanslarında ve televizyonda neredeyse hiç durmadan konuşmuş; Long John Nebel'in Manhattan'da kaydedilen radyo programında iki bin saati aşkın bir süre boyunca Aklın Sesi rolünü oynamıştır. İlk öyküsü "The Faithful" 1937'de *Astounding Science Fiction* dergisinde yayımlanmıştır. Kitapları sayılamayacak kadar çoktur, zira kendisinin on bin adet mahlası bulunmaktadır ve kötü çalışmalarını bir panter kurnazlığıyla sahte isimlerin ardına saklamaktadır.

Kitabın bu ilk öyküsü, ilginç bir şekilde elime geçen son öykü oldu. Bu proje için görüştüğüm ilk on yazar arasında önce Lester birkaç hafta içinde bir öykü göndereceğine söz vermişti. Tam bir yıl sonra, hatta neredeyse günü gününe, kendisiyle Cleveland Bilimkurgu Fuarı'nda karşılaşmış, onu boş vaatlerde bulunmakla suçlamıştım. Lester da öyküyü aylar önce gönderdiğini, hiç yanıt gelmediğini, bu yüzden de öyküyü istemediğim sonucuna vardığını söyleyerek durumu düzeltmeye çalışmıştı. Öyküler konusunda, bana on yıl önce söylediği üzere, yazılan metinleri yayımlatana kadar dolaşımda tutmak gibi bir yaklaşıma sahip, profesyonel bir yazardı kendisi üstelik. Bir kenara kaldırmak için yazmak, mastürbasyon yapmaktan farksızdır, diye buyurmuştu del Rey.

Fuardan sonra Los Angeles'a döndüğümde "Akşamduası" elime geçti, yanında da del Rey'in panikle yazdığı bir not vardı, öyküyü sırf yazmış olduğunu kanıtlamak için gönderdiğini söylüyordu. Ricam üzerine bir de sonsöz eklemişti.

Bu antolojiye eklemek istediğim dokunuşlardan biri de yazarların kendi öykülerinin ardından birkaç şey yazmalarıydı; öykülerine dair izlenimlerini ya da bunun neden “tehlikeli” bir görü olduğunu, spekülatif yazın hakkındaki görüşlerini, okurları ya da evrendeki yerlerine dair düşüncelerini... kısacası yazar ile okur arasındaki o benzersiz ilişkiyi kurmak için içlerinden ne geliyorsa yazmalarını istemiştim. Her öykünün ardından bu sonsözlerden biriyle karşılaşacaksınız ama Lester’ın sonsözler *hakkında* yaptığı yorum bu çalışmaya dahil olan *çok sayıda* yazarın bu konudaki tutumunu yansıttığı için, onun yorumunu en baştan vermek daha uygun olacak. Şöyle söylüyor del Rey:

“Öyle zekâ ürünü ya da eğlenceli bir sonsöz olmadı maalesef. Ama öykü hakkında söylemek istediklerimi öykünün içinde gayet iyi bir şekilde ifade ettiğimi düşünüyorum. Bu yüzden ben de sözde eleştirmenlere sözlükleri karıştırıp bilmiş bilmiş didikleme için birkaç sözcük vermekle yetindim. Onlara en azından alegori diye bir tür olduğunu söylemek gerekir diye düşündüm, gerçi alegori ile düz fantazi arasındaki farkı anlamakta zorlanabilirler. Bir öykünün kendi ayakları üzerinde durması gerektiğine ve yazarın kişiliğinin eserin değerini hiçbir şekilde etkilemediğine inanırım ben. (Ayrıca bu öyküyü ilk seferinde zaten yazmış, gönderdiğim bu kopyanın aslını *gerçekten* de göndermişim, gerçekten de, gerçekten de, gerçekten...)

Akşamduası

Lester del Rey

Küçük gezegenin yüzeyine ulaştığında, gücü son damlasına kadar tükenmişti. Şimdi dinleniyor, etrafındaki yeşil çimlerin üstünde parlayan sarı güneşten isteksizce, yavaş yavaş güç topluyordu. Bitkinliğin son raddesine gelmişken körelen duyuları, Gaspçılardan öğrenmiş olduğu korkunun etkisiyle sığınacak bir yer aramak için dışarıya yönelmişti.

Burasının huzurlu bir dünya olduğunu fark etti ve içindeki korku bu keşfiyle birlikte alevlendi. Gençliğinde hayat oyunundaki iniş çıkışların dolu dolu yaşandığı türlü türlü dünyası vardı el üstünde tuttuğu. O vakitler dolaşması zevkli bir yerdi evren. Ama Gaspçılar, kimsenin o sınır tanımayan arzularıyla aşık atmasına izin vermiyordu. Bu huzur ve düzen ortamı bile burasının bir zamanlar onların dünyası olduğu anlamına geliyordu.

İçeride bir nebze kuvvetle dolarken onların varlığını sezmeye çalıştı. Şu an için hiçbiri yoktu. Yakınında olsalardı yarattıkları basıncı hissedirdi hemen, bundan eser bile yoktu. Otlak ve çukurlar hâlinde inip çıkan düz çayırlar uzak tepelere kadar uzanıyordu. İlerlerde mermer yapılar vardı, günün geç ışıklarında beyaz parıltılar saçıyorlardı ama içleri boştu; bilinmeyen işlevleri değişmiş, bu terk edilmiş gezegende sırf dekor olarak kalmışlardı. Dikkatini toplayıp geniş vadinin öbür yanındaki bir derenin karşısına odaklandı.

Bahçe oradaydı. Alçak duvarların ardındaki kilometrelerce alan ağaçlarla dolu ve görünüşe göre bakımsız bir koruma alanıydı. Dalların arasında, dolambaçlı patikaların üzerinde büyük hayvanların kıpırtılarını sezebiliyordu. Gerçek bir yaşama özgü o gürültülü canlılık yoktu burada, olsaydı kendi yaşam gücünden geriye kalanları dikkatli gözlerden gizlemeye fazlasıyla yetirdi.

En azından açık çimenlikten daha iyi bir sığınaktı, oraya gitmek istedi ama hareket ederek yerini belli etme tehlikesi, olduğu yerde kalmasına neden oldu. Bir önceki kaçış girişimine kesin gözüyle bakmış ama kendisinin bile hata yapabileceğini daha yeni öğreniyordu. Şimdi ise bekliyor, Gaspçı tuzaklarına ait izler bulmak için etrafı bir kez daha yokluyordu.

Gaspçıların galaksinin merkezine kurdukları hapishanede sabretmeyi iyi öğrenmişti. Kaçış planlarını onların son kararı verme konusundaki isteksizlikleri doğrultusunda yaparken, bir yandan da gizli gizli güç toplamıştı. Ardından da kendisini onların evrendeki etki alanlarının çok ötesine fırlatacak şiddette bir patlamayla dışarı çıkmıştı. Sonra da tek bir galaktik kaleye bağlı o spiral kolun sonuna bile ulaşmadan başarısızlığa uğramıştı.

Algılama sistemlerinin ulaşmadığı yer yoktu belli ki. O enerji çalan hatlarıyla içinden geçilmeyecek kadar hassas bir ağ örmüşlerdi. Yıldızlar ve dünyalar birbirlerine bağlanmıştı, buraya kadar ancak bir dizi mucize sayesinde gelebilmişti. Ama böyle mucizeler gerçekleştirmek için gerekli olan enerji fazlasına ulaşmıyordu artık. Onu yakalayıp hapsedmeye çalıştıkları sırada az daha başarısızlığa uğradıkları için bundan ders almışlardı.

Etrafı büyük bir hassasiyetle taramaktaydı şimdi, bir alarmı tetiklemeden korkuyor ama ıskalamaktan daha çok korkuyordu. Uzaydan bakıldığında, Gaspçıların ağlarından kurtulmak için bir tek bu dünya umut veriyordu ona. Ama bunu test edecek birkaç mikrosaniyesi vardı sadece.

Sonunda algılarını geri çekti. Onların tuzaklarına ve detektörlerine dair ufak bir kanıt bile bulamamıştı. Gösterdiği

bütün çabaların bile artık yeterli gelmediğini sezmeye başlıyordu ama daha fazlası da gelmiyordu elinden. Önce yavaş yavaş, ardından ani bir hamleyle kendini bahçenin labirentine doğru fırlattı.

Gökten hiçbir şey yağmıyordu. Onu durdurmak için gezege- nin içinden bir şeyler fırlamıyordu. Ne yaprakların hışırtısı ke- silmişti ne de kuşların cıvıltısı. Hayvanların çıkardığı sesler hiç- bir engel olmadan devam ediyordu. Onun bahçedeki varlığını fark eden hiçbir şey yoktu sanki. Eskiden olsa bunun düşüncesi bile kötü gelirdi, oysa şimdi rahatlatıyordu onu. Artık kendisi- nin gölgesinden ibaretti muhtemelen, tanınmaz ve tanınamaz hâlde oradan geçip gidiyordu.

Patikada dinlenirken bulunduğu yere bir şey geldi, çürümüş yaprakların üstüne toynaklarıyla şöyle bir değerek ilerliyordu. Patika kenarındaki seyrek çalıların içinden de başka bir şey fir- ladı birden.

İki yaratık da aynı anda patikada belirlediği sırada bütün dik- katini onlara verdi. Ama sonra soğuk bir korku sardı dört bir yanını.

Bir tanesi yonca yapraklarını kemiren bir tavşandı, pembe bur- nunu uzatıp uzun kulaklarını titrete titrete daha fazla yaprak arıyordu. Diğeriye genç bir geyikti, üstünde ceylanlığından kalma benekler vardı hâlâ. Bunlardan birinin ya da ikisinin bile binlerce dünyanın herhangi birinde karşısına çıkması müm- kündü. Ama hiçbirini karşısında duran türün aynısı olamazdı.

Burası Karşılaşma Dünyası'ydı, Gaspçılarının atalarını bu ge- zegende keşfetmişti. Bu rezil galaksideki onca dünya arasında sığınmak için bula bula bu dünyayı mı bulmuştu yani?

Gücünün zirvesinde olduğu günlerde vahşi yaratıklardı bun- lar, bu tek dünyaya hapsolmuş hâlde çiftleşip dövüşerek bütün vahşilerin hak ettiği biçimde kendi kendilerini yok ediyorlardı. Buna rağmen garip bir yanları vardı; ilgisini, hatta o hercai mer- hametini bile uyandırmıştı o günlerde.

Bu merhameti yüzünden, birkaç tanesini eğitip onlara yol göstermişti. Hatta, güneşlerinin ömrü tükenmek üzereyken onları kendine dost, kendine denk kılmak gibi şiiysel hevesler bile beslemişti. Onların yardım çığılıklarını cevapsız bırakmamış, uzaya ve enerjiye bile hükmetmeye kalktıklarında ihtiyaçlarının en azından bir kısmını onlara sağlamıştı. Onlar ise bir parça minnetten bile yoksun, aşırı bir gururla karşılık vermişlerdi ona. Nihayetinde onları terk ederek vahşi kaderleriyle baş başa bırakmış, daha kapsamlı planlar gerçekleştirmek üzere başka dünyalara doğru yol almıştı.

Bu da onun ikinci aptallığı olmuştu. Evrenin altında yatan yasaları çözme yolunda çok ilerleme kaydetmişlerdi. Her nasılsa kendi kendilerini yok etmemeyi bile başarmışlardı. Kendi güneşlerinin dünyalarını ele geçirip dışarıya doğru devam etmişler, sonunda onun kendine ait kıldığı dünyalar için onunla bile yarışmaya kalkmışlardı. Artık hepsi onlara aitti, ona ise kala kala onların dünyasındaki bu ufacık alan kalmıştı... en azından bir süreliğine.

Burasının Karşılaşma Dünyası olduğunu fark edince duyduğu dehşet, durmadan büyüyen Gaspçı sürülerinin dünyaları amaçsızca ele geçirip sonra da öylece terk ettiklerini hatırlamasıyla biraz hafifledi. Yapabildiği testlerde onların burada olduğuna dair bir kanıt bulamamıştı yine. Geçici bir umutsuzluk içindeyken aniden bir umudun belirmesiyle tekrar rahatlamaya başladı. Gaspçıların gözünde de burası onun sığınacağı son gezegeni muhtemelen.

Korkularını bir yana bırakıp kendini zorlayarak düşüncelerini umut verebilecek tek şekilde yoğunlaştırmaya çalıştı. Enerjiye ihtiyacı vardı ve Gaspçı ağlarının ulaşamadığı her yer enerjiyle doluydu. Milyarlarca yıldır uzayın içine akıp gidiyordu; israf edilen bu enerjiyle isterse güneşleri patlatır, isterse sürü sürü güneş yaratırdı. Kaçmak için kullanacaktı bu enerjiyi, sonunda onlarla yüzleşmeye kendini hazırlamak için, zafer kazanmayacak olsa bile en azından onları ateşkesle zorlama ihtimali için

kullanacaktı. Birkaç saatliğine de olsa onlar tarafından fark edilmediği sürece bu enerjiyi çekip kendi ihtiyaçları için saklamayı başarabilirdi.

Tam uzanırken gök gürlledi aniden, güneş de bir anlığına karar-mış mıydı yoksa?

İçindeki korku telaş içinde yüzeye çıkarak dizginlemesi için ona fırsat bile vermeden göğün görüş alanından kaçıp saklanmasına neden oldu. Ama bir an için bile olsa içinde bir umut kıvrıntısı vardı hâlâ. Kendi enerji ihtiyacından kaynaklanan doğal bir olaydı belki bu; kuvvet kazanacağım diye fazla sabırsız davranmış, enerjiyi fazla yoğun bir şekilde çekmeye başlamış olabilirdi.

Derken yerin sarsılmasıyla anladı işin aslını.

Gaspçılar kanmamıştı hiç. Onun burada olduğunu biliyorlardı... izini hiç kaybetmemişlerdi. Şimdi ise bütün o incelikten yoksunluklarıyla onun peşinden gelmişlerdi. Keşif gemilerinden biri iniş yapmıştı, keşif eri de onu aramaya gelecekti.

Kendine hâkim olmaya çalışıp uzun bir mücadeleden sonra korkusunu tekrar içine atmayı başardı. Sonra, bir çimen yaprağını ya da bir dalın üstündeki yaprağı bile kıpırdatmayacak bir özenle, bahçenin ortasındaki, yaşamın en yoğun olduğu o sık çalılıkları bulmaya çalışarak geri çekilmeye başladı. Bu sayede gizlenerek, en azından bir damlacık enerji toplayabilir, etrafında hayvanlara özgü ince bir hale oluşturup onların arasında saklanmasını sağlayacak bir güç elde edebilirdi. Gaspçılar keşif eri olarak genç ve toy çocukları gönderirdi bazen. Öyle birini kandırıp gitmesini sağlayabilirdi. Sonra da onun vereceği raporla diğerleri harekete geçme fırsatı bulamadan son bir şansı olabilirdi...

Bu düşüncenin plan değil yalnızca bir dilek olduğunu biliyordu, yine de bahçenin ortasındaki sık çalılığın içinde büzülmüş saklanırken bu dileğe tutunuyordu. Ama sonra bu hayali bile aldılar ellerinden.